

Féléves jelentés

2014

Féléves jelentés

Beszámoló az MNB 2014 első félévi tevékenységéről

A jelentés a 2014. június 30-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

TARTALOM

A) rész A Magyar Nemzeti Bank 2014. I. félévi üzleti jelentése	4
1. Elnöki összefoglaló.....	4
2. Beszámoló az MNB 2014. I. félévi tevékenységéről	7
2.1. Monetáris Politika.....	7
2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	14
2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	18
2.4. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	24
2.5. Devizatartalék-kezelés.....	26
2.6. Készpénz-logisztikai tevékenység.....	29
2.7. Statisztikai szolgálat.....	33
2.8. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége.....	35
2.9. Az MNB eredményének alakulása	37
2.10. Az MNB gazdálkodása.....	40
3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata.....	44
B) rész A Magyar Nemzeti Bank 2014. I. félévi beszámolója	48
1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	48
2. Az MNB eredménykimutatása	49
3. Kiegészítő melléklet	50
3.1. Az MNB számviteli politikája	50
3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői	50
3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek	51
3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2014. I. félévi mérlegére és eredményére	55
3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések.....	57
3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	57
3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	58
3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	58
3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	58
3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása.....	60
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	61

3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	62
3.11. Egyéb betétek és kötelezettségek	63
3.12. Befektetett eszközök	65
3.13. Céltartalék és értékvesztés	70
3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	71
3.15. Saját tőke alakulása	71
3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	71
3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	72
3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	74
3.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	77
3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	77
3.21. Egyéb eredmények	78
3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	79
3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	80
3.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások	81
3.25. Bér- és létszámadatok	83

A) RÉSZ A MAGYAR NEMZETI BANK 2014 I. FÉLÉVI ÜZLETI JELENTÉSE

1. Elnöki összefoglaló

2014 első felében a Monetáris Tanács folytatta a 2012 augusztusában megkezdett kamatcsökkentési ciklusát, amely során óvatos lépésekben és összességében számottevő mértékben mérsékelte a jegybanki alapkamat szintjét. A pénzügyi környezet alakulásával összhangban a Monetáris Tanács 2014. februártól lassította a kamatcsökkentési ütemet, és a korábbi 15 bázispontos mérték helyett 10 bázispontos lépésközzre váltott. A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat mérséklését az alacsony inflációs környezet, a középtávon is mérsékelt inflációs nyomás és a gazdaság kihasználatlan kapacitásai indokolták. A jegybanki alapkamat 2014. június végén 2,30 százalékon állt.

Az elmúlt félévben a fogyasztói árindex historikusan alacsony dinamikát mutatott. Az alacsony inflációs környezethez a visszafogott külpiazi infláció, a kihasználatlan kapacitások, az alacsony bérdinamika, az inflációs várakozások mérséklődése, valamint a szabályozott árak több lépcsőben végrehajtott csökkentése járult hozzá. A hazai reálgazdasági környezet bár csökkenő mértékben, de továbbra is deflációs hatású maradhat. Az élénkülő belső kereslet mellett is tartósan alacsony infláció elsősorban a kedvező költségoldali sokkok hatásával és a továbbra is laza munkapiac miatti visszafogott bérdinamikával magyarázható.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2013. október 1-jével elindította a Növekedési Hitelprogram második szakaszát. 2014 első felében a jegybank több alkalommal is finomhangolással igazította a program feltételein annak érdekében, hogy még több kis- és középvállalkozás finanszírozáshoz juthasson a program keretében, ezzel is hozzájárulva a gazdasági növekedéshez. Új finanszírozási formaként jelent meg a kölcsön mellett a pénzügyi lízing és faktoring, amit a hitelintézetek mellett pénzügyi vállalkozások is nyújthatnak a KKV-k számára. Az MNB meghosszabbította a beruházási hitelek lehívási határidejét, a forgóeszközhitel maximuma pedig 3 évre emelkedett.

Az MNB 2014 áprilisában az önfinanszírozási program meghirdetéséhez kapcsolódva megújította eszköztárát, így 2014. július 1-ei hatállyal kivezette eszköztárából a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez kapcsolódó FX-swap és CIRS tendereket. 2014 első felében a bankrendszer teljes forintlikviditása a Magyar Államkincstár és az Államadósság Kezelő Központ műveletei, valamint a forgalomban lévő készpénzállomány emelkedése következtében szűkült. A bankrendszer likviditáskezelése óvatosabbá vált a 2013-ban tapasztaltnál képest, így az egynapos fedezetlen bankközi kamatláb közelebb került a kamatfolyosó aljához.

A reálgazdaságot fokozatos élénkülés jellemezte az első két negyedévben, az ágazatok széles körében nőtt a kibocsátás. Előretekintve a magyar gazdaság növekedése a korábbiaknál kiegyensúlyozottabb szerkezetben folytatódhat. A növekedésnek a következő években is meghatározó forrása lehet az export élénkülése, és emellett a belső kereslet is tovább erősödhet. A beruházások élénkülését elősegítik a javuló konjunkturális kilátások, a Növekedési Hitelprogram következtében is enyhülő hitelkorlátok, valamint az EU-források növekvő felhasználása.

Az elmúlt félév során a pénzügyi közvetítőrendszer sokkellenálló képessége erős volt, tőkeelátottsága emelkedett, a kulcsfontosságú pénzügyi piacok pedig zavartalanul működtek. A bankrendszer sérülékenysége finanszírozási szempontból tovább mérséklődött. A jegybanki alapkamat-csökkentések és a Növekedési Hitelprogram hatására a pénzügyi rendszer prociklikussága számottevően enyhült. Ugyanakkor, a vállalati szegmensben a kereskedelmi ingatlanhitel kitettség, míg a háztartási szegmensben a devizahitelek továbbra is makroprudenciális kockázatot jelentenek.

A jegybank – makroprudenciális jogkörének megfelelően – kialakította a hitelintézetek likviditási előírásaira vonatkozó szabályozások szakmai tartalmát és a jogszabályok szövegét, valamint előkészítette a túlzott lakossági hitelezés megakadályozását szolgáló MNB rendelet tervezetét. A jegybank aktívan támogatta a Nemzetgazdasági Minisztériumot a pénzügyi közvetítőrendszer szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló törvényjavaslat előkészítésében, amelyet az Országgyűlés 2014. július 4-én elfogadott, s ez alapján valósul meg a Bankhelyreállítási és Szanálási Irányelv (BRRD) magyarországi végrehajtása.

Az MNB piacfelügyeleti tevékenysége keretében 2014. I. félévében következetesen alkalmazta új piacfelügyeleti intézkedés- és szankciópolitikáját következetes alkalmazását, amelynek célja, hogy kellőképpen visszatartsa a pénz- és tőkepiac valamennyi szereplőjét a piaci devianciákat előidéző tevékenységektől. A Felügyelet támogatta a pénz- és tőkepiac integritásának védelmét, és jelentős erőfeszítéseket tett a jogosulatlan pénzügyi és befektetési szolgáltatások és egyéb, a pénzügyi rendszerbe vetett bizalmat aláásó tevékenységek visszaszorítása érdekében. Az MNB a prudenciális szempontok erősítése mellett figyelmet fordít a fogyasztóközpontú felügyelésre is. Emellett a nyugdíjbiztosítások elterjedését ösztönözni kívánó jogszabályi változásokra reagálva az MNB széles körű egyeztetést követően nyugdíjbiztosítási ajánlást is kiadott.

Az MNB az általa üzemeltetett VIBER 1999-es bevezetése, valamint a KELER Csoport többségi tulajdonának 2004-ben történt megszerzése után 2014 első félévében megvásárolta a bankszekortól a BKR-t üzemeltető GIRO Zrt.-t, s így a hazai fizetési rendszer elsődleges üzemeltőjévé vált. A jegybanki tulajdonszerzést alapvetően három cél motiválta: az ügyfelek által fizetendő díjak csökkenésének elősegítése, a pénzforgalmi fejlesztések hatékonyságának növelése, valamint az alapvető pénzügyi infrastruktúrák nemzeti kézben tartása.

2014. első félévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 36,1 milliárd euró volt, ami mintegy 2,3 milliárd euró növekedést jelent a 2013. év végéhez képest. A legjelentősebb tartalékokat növelő tételnek az Európai Bizottságtól befolyt transzferek tekinthetők, melyeket részben csökkentettek a költségvetési szervek kifizetései és egyéb tételek.

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2014. június végén 3424,5 milliárd forint volt, ami az előző év végéhez képest 9,6 százalékkal, 300,6 milliárd forinttal növekedett. Az MNB 2014 első félévi eredménye 18 milliárd forint nyereség volt, mely a 2013 első félévi veszteséghez képest 59,6 milliárd forintos javulást jelent.

Az eredmény a devizaárfolyam-változásból származó nyereség emelkedésének, valamint — az alacsonyabb alapkamat miatt — pozitív kamateredménynek tudható be. A működési költségek 2014. I. félévi tényleges összege 14 032 millió forint volt, ami az ütemezett tervtől 1,5%-kal elmarad.

A jegybanktörvény és az MNB Alapokmánya eszközt és lehetőséget nyújt arra, hogy az MNB tevékenységével a közjót, a társadalom egészének hasznát szolgálja és hozzájáruljon a társadalmi jóléthez, támogassa a magyar társadalmat gazdagító értékteremtést, értékmegőrzést. Az MNB alapjaiban újíttotta meg Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiáját, melynek egyes programjai az oktatás, a tudományos tevékenység, a pénzügyi ismeretterjesztés, a kultúra és a karitatív célú adományozás széles palettáját ölelik fel.

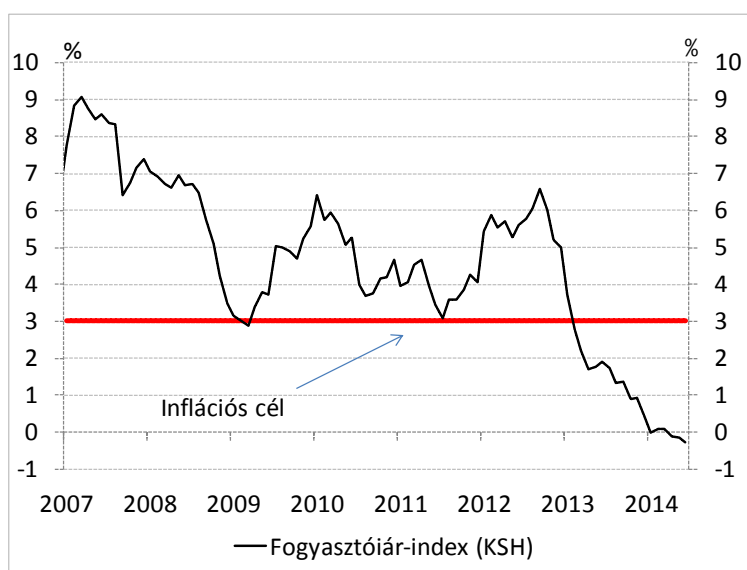
2. Beszámoló az MNB 2014 I. félévi tevékenységéről

2.1. Monetáris politika

Inflációs folyamatok 2014 első félévében

2014 elején az infláció tovább mérséklődött és az év első felében az infláció historikusan alacsony szinten, 0 százalék közelében tartózkodott. A mérsékelt inflációhoz a kedvező költség oldali inflációs nyomás, az alacsony importált infláció, a visszafogott keresleti környezet, a várakozások fokozatos alkalmazkodása, illetve a szabályozott energia árak több lépcsőben végrehajtott csökkentése egyaránt hozzájárult. Az adóváltozásoktól megtisztított fogyasztóiár-index is mérsékelt szinteken alakult.

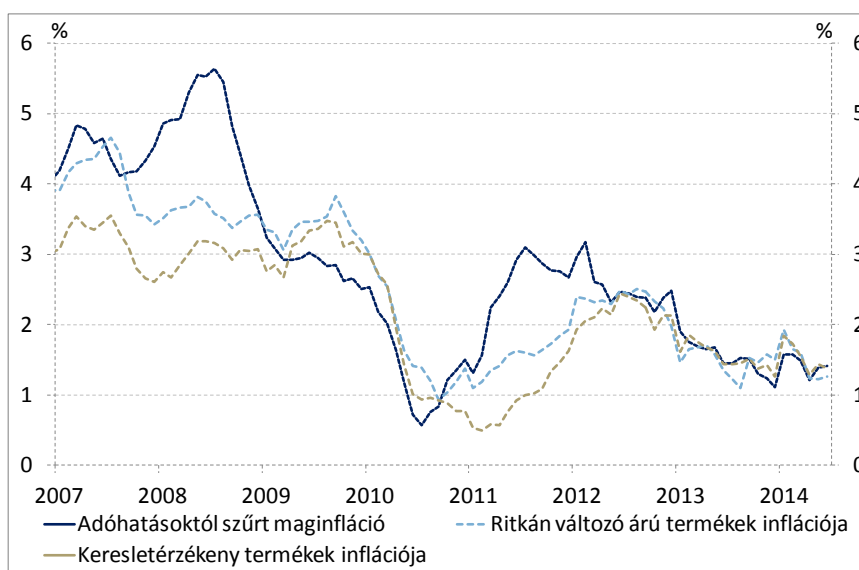
1. ábra: Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB

A gazdaság alapvető keresleti-kínálati viszonyait szorosabban tükröző mutatók is mérsékelt inflációs környezetre utaltak. A középtávú inflációs kilátásokat megragadó inflációs alaphozamok 1,5 százalék körüli szinten alakultak. A visszafogott árazás a termékek és szolgáltatások széles körében jelentkezett. Az indikátorok stabilan pozitív tartományban tartózkodtak, így a 0 százalék közeli infláció ellenére jelenleg mérsékeltnek tekinthető a defláció kialakulásának veszélye.

2. ábra: Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: MNB.

Az iparcikkek árai az elmúlt hónapokban visszafogottan alakultak. A kedvezően alakuló külső inflációs nyomást a gyenge árfolyam és az élénkülő lakossági fogyasztás együttesen sem volt képes ellensúlyozni. Az iparcikkeken belül a tartós termékek inflációja negatív, míg a nem tartós iparcikkek árai visszafogott dinamikát mutattak. A piaci szolgáltatások szempontjából az év eleji átárazások meghatározóak. Év elején a termékkör havi árváltozása összességében mérsékelt maradt. A termékkör árdinamikáját egyedi hatások befolyásolták: januárban a biztosítási díjak növekedése, februárban a havonta kétszer ingyenes készpénzfelvétel, míg áprilisban a banki díjemelések visszavonása. Ettől eltekintve azonban az egyéb szolgáltatások széles körében mérsékelt áremelkedést figyelhattunk meg. Ennek eredményeként a termékkör indirekt adóktól szűrt inflációja mérsékelt szinten tartózkodik. A feldolgozott termékek körében általánosan mérsékelt dinamika volt jellemző az elmúlt hónapokban, összhangban a nyersanyagárak alakulásával.

A maginfláción kívüli tételek közül a feldolgozatlan élelmiszerek és az üzemanyagok árai csökkentek az előző év azonos időszakához képest. A szabályozott árak inflációja mérsékelt maradt az utóbbi hónapokban. A termékkör inflációját érdemben befolyásolja a szabályozott energiaárak tavaly év végi csökkentése, illetve az év folyamán életbe lépő további energiaár-csökkentések. Az egyéb szabályozott tételek körében is összességében visszafogott áralakulás tapasztalható. Összességében az elmúlt hónapokban mérsékelt inflációt figyelhattunk meg, melyhez a kedvező költség oldali inflációs nyomás, a visszafogott keresleti környezet, a várakozások fokozatos alkalmazkodása, illetve a szabályozott energia árak több lépcsőben végrehajtott csökkentése járult hozzá.

*1. táblázat: A fogyasztóiár-index és komponensei
(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)*

	2011	2012	2013	2014	
				I. n. év	II. n. év
Maginfláció	2,7	5,1	3,3	3,0	2,4
Feldolgozatlan élelmiszerek	4,3	6,8	6,1	-3,4	-6,6
Járműüzemanyag és piaci energia	13,8	11,9	-0,9	-3,6	-0,4
Szabályozott árak	4,0	4,7	-3,7	-7,3	-7,2
Fogyasztóiár-index	3,9	5,7	1,7	0,1	-0,2
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,8	3,5	1,2	0,0	-0,2

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú árindexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet. Forrás: KSH.

Monetáris politika

2014 első felében a Monetáris Tanács folytatta a 2012 augusztusában megkezdett kamatcsökkentési ciklusát, mely során óvatos lépésekben és összességében számottevő mértékben mérsékelte a jegybanki alapkamat szintjét. A pénzpiaci környezet alakulásával összhangban a Monetáris Tanács 2014. februártól lassította a kamatcsökkentési ütemet, és a korábbi 15 bázispontos mérték helyett 10 bázispontos lépésközzre váltott. A jegybanki alapkamat 2014. június végén 2,30 százalékon állt.

A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat mérséklését az alacsony inflációs környezet, a közép távon is mérsékelt inflációs nyomás és a gazdaság kihasználatlan kapacitásai indokolták. Az ország kockázati megítélése többnyire támogatón hatott, amely mellett volt mozgástér az alapkamat óvatos csökkentésére. Az eddig megvalósított, összességében jelentős mértékű monetáris lazítás összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével.

Az elmúlt félévben a fogyasztóiár-index historikusan alacsony dinamikát mutatott. Az alacsony inflációs környezethez a visszafogott külpiazi infláció, a kihasználatlan kapacitások, az alacsony bérdinamika, az inflációs várakozások mérséklődése, valamint a szabályozott-árak több lépcsőben végrehajtott csökkentése járult hozzá. A hazai reálgazdasági környezet bár csökkenő mértékben, de továbbra is deflációs hatású maradhat. Az élenkülő belső kereslet mellett is tartósan alacsony infláció elsősorban a kedvező költségoldali sokkok hatásával és a továbbra is laza munkapiac miatti visszafogott bérdinamikával magyarázható. A tartósan alacsony inflációs környezet erősítheti az inflációs várakozások horgonyozottságát.

A reálgazdaságot fokozatos élénkülés jellemezte az elmúlt negyedévekben, az ágazatok széles körében nőtt a kibocsátás. Előretekintve a magyar gazdaság növekedése a korábbiaknál kiegyensúlyozottabb szerkezetben folytatódhat. A növekedésnek a következő években is meghatározó forrása lehet az export élénkülése, és emellett a belső kereslet is tovább erősödhet. A beruházások élénkülését elősegítik a javuló konjunkturális kilátások, a Növekedési Hitelprogram következtében is enyhülő hitelkorlátok, valamint az EU-források növekvő felhasználása. Másfelől a lakossági fogyasztás is fokozatosan élénkülhet a rendelkezésre álló

jövedelem reálértékének várható bővülése és az egyre mérsékeltebben jelentkező adósság-leépítési kényszer eredményeként. A lakosság jelentős részének viselkedését ugyanakkor továbbra is meghatározza a válság előtt felhalmozott adósságok leépítése és a lassan javuló hitelezési feltételek, ezért a megtakarítási hajlandóság tartósan a válság előtti szint fölött maradhat. Külső piacaink elhúzódó kilábalása miatt a kapacitáskihasználtság csak fokozatosan javulhat a belső keresleti tételek élénkülése ellenére.

Az év első felében a globális pénzügyi környezet változékonnyan alakult, ami a Fed eszközvásárlási programjának folytatódó lassításával, egyes feltörekvő országok sérülékenységének előtérbe kerülésével, az Európai Központi Bank kamatcsökkentésével és a bejelentett további intézkedéscsomagjával, valamint a folytatódó ukrán-orosz konfliktussal magyarázható. Az ország kockázati megítélése az előző év végéhez képest érdemben javult, ami a hosszabb lejáratú hozamok csökkenésében is tükröződött. A pénzpiaci folyamatok támogató jellegének fennmaradását az MNB önfinanszírozási programjának bejelentése is támogatta.

A monetáris politikai eszköztár változásai

Növekedési Hitelprogram

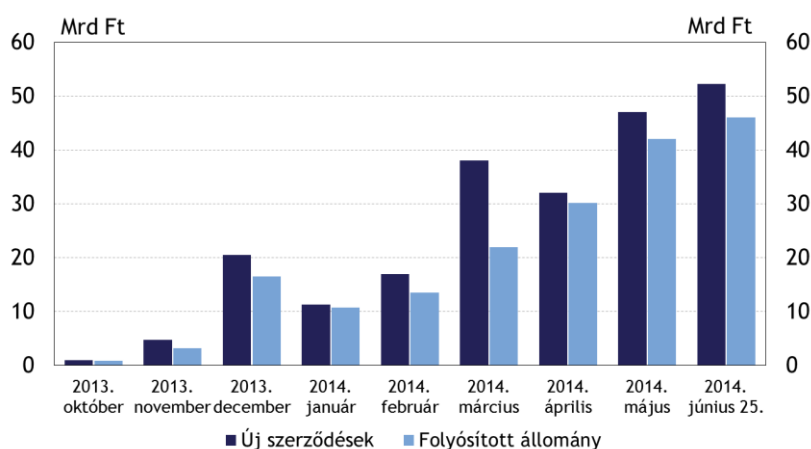
A Növekedési Hitelprogram (NHP) 2013. október 1-jén indult második szakasza keretében az MNB refinanszírozást biztosít a hitelintézetek által kis- és középvállalkozásokkal 2014 végéig megkötött hitelszerződésekhez. A második szakasz keretösszege 500 Mrd Ft, amelyet a Monetáris Tanács – figyelembe véve a mindenkorinak makrogazdasági, pénzügyi és hitelezési környezetet – 2000 Mrd Ft-ig emelhet. A keretösszeg minimum 90%-a új hitelek nyújtására fordítható, azaz legfeljebb 10% lehet a hitelkiváltás aránya. 2014 első félévében a jegybank többször módosított az NHP feltételein, figyelembe véve az üzleti szektor képviselőitől és a hitelintézetektől kapott visszajelzéseket is, annak érdekében, hogy a KKV-k minél szélesebb körének hitelhez jutását segítse az eszköz, növelve a program gazdasági növekedésre gyakorolt kedvező hatását.

2014. január 1-jétől a pénzügyi vállalkozások is nyújthatnak finanszírozást, továbbá a kölcsön mellett a pénzügyi lízing mint termék is elérhetővé vált a program keretében. A maximálisan felvehető hitelösszeg 3 milliárd forintról 10 milliárd forintra emelkedett. Májusban további finomhangolásra került sor: a program keretében refinanszírozható forgóeszközhitelek futamideje 1 évről 3 évre emelkedett, emellett a hitelintézetek portfólió tisztításának elősegítése érdekében lehetővé vált új beruházási hitelből olyan kereskedelmi célú ingatlanok bérbeadási céllal történő megvásárlása, amelyek 2014. március 31. előtt felmondásra kerültek vagy nem teljesítővé vált hitelek biztosítékeként (vagy lízingügylet tárgyaként) szolgáltak, illetve szolgálnak. Továbbá a beruházási hitelek, illetve az azokhoz kapcsolódó refinanszírozási hitelek lehívásának határideje fél évvel meghosszabbításra került, így 2014. december 31-ről 2015. június 30-ra módosult.

Június végétől a hitelintézetek faktoring formájában is nyújthatnak finanszírozást a KKV-k részére az NHP keretében. Így olyan vállalkozások is forráshoz juthatnak, melyek megfelelő biztosítékok hiányában nem részesülhetnek forgóeszközhitelben, ugyanakkor jó kockázati besorolású vevőkörüknek köszönhetően a faktoring elérhető alternatívát jelent számukra. A faktoringhoz kapcsolódó refinanszírozási hitelek lehívására a legfeljebb 3 éves futamidő egészében van lehetőség, havonta egyszer, rulírozó jelleggel.

2014. június 30-ig a programban részt vevő hitelintézetek 224,7 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé, amelyhez kapcsolódóan a hitelintézeteknél lévő refinanszírozási hitel állománya a félév végén mintegy 185,2 milliárd forint volt.

3. ábra A Növekedési Hitelprogram második szakaszának havi lefutása

Forrás: MNB.

Az önfinanszírozási koncepcióhoz kapcsolódva megújult a jegybanki eszköztár

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa 2014. április 23-ai ülésén döntött az önfinanszírozási koncepcióról és monetáris politikai eszköztárának ehhez kapcsolódó megújításáról. Az önfinanszírozási koncepció a belső finanszírozás felé való elmozdulást segíti elő, ami azt jelenti, hogy arányaiban a külföldi befektetők az ediginél kisebb, a hazai szereplők, a lakosság és a bankok pedig az ediginél nagyobb részt vállalnak az államháztartás finanszírozásából. A program végső célja, hogy a bruttó külső adósság mérséklésén keresztül csökkenjen az ország külső sérülékenysége, illetve az államháztartás finanszírozása és a magyar pénzügyi rendszer stabilabb legyen.

Az MNB eszköztárának megújítása a bankok államadósság-finanszírozásbeli aktivitásának növelését célozza: a kéthetes kötvény 2014. augusztus 1-jétől jegybanki betétte alakul, aminek révén a jegybankban lekötött banki források az állampapírok felé rendeződhetnek át; a rendszeresen meghirdetett kamatcsere eszköz (IRS) a kamatkockázat kezelését és így a banki alkalmazkodást támogatja; a potenciális üzleti eszköztár részévé váló fedezett hitel és értékpapírcsere instrumentumok pedig piaci turbulencia esetén nyújtanak likviditási segítséget a hitelintézeteknek.

Az új eszközök közül 2014 első félévében a kamatcsere eszköz aktiválására került sor. Az első IRS aukciót 2014. június 26-án tartotta meg a jegybank. Az aukción az MNB 3 és 5 éves lejáratokon 20-20 milliárd forintnyi ügyletet hirdetett meg a mennyiség emelésének lehetőségét fenntartva. A bankok részéről jelentős túlkereslet jelentkezett: a 3 éves lejáratra 60,6 milliárd forint, az 5 éves lejáratra 133 milliárd forint értékű ajánlatot adtak be. Az MNB a 3 éves aukción 30 milliárd, az 5 évesen 100 milliárd forint értékű ajánlatot fogadott el, ami azt jelentette, hogy minden ajánlatot beadó bank kötött IRS ügyletet az MNB-vel. Az elfogadott ajánlatok átlagos kamatlába 2,27, illetve 2,45 százalék volt. A tenderek eredményhirdetése után az IRS-piacon és az állampapírpiacon is csökkentek a hozamok, de miután az előbbi piacon volt jelentősebb a reakció, így a kamatswap szpredek visszaemelkedtek az MNB önfinanszírozási bejelentése előtti – 50 bázispont körüli – szintekre.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2014 első félévében a bankrendszer teljes forintlikviditása (MNB-kötvény, kötelező tartalék teljesítése és jegybanki egynapos betét együtt) 610 milliárd forinttal csökkent. Elsősorban a Magyar Államkincstár és az Államadósság Kezelő Központ műveletei, valamint a forgalomban lévő készpénzállomány emelkedése szűkítették a likviditást. 2014 májusában a tartalékköteles hitelintézetek újra választhattak a 2, 3, 4 és 5 százalékos kötelező tartalékráták közül. Összesen 7 hitelintézet élt a változtatás lehetőségével, és ezáltal az átlagos kötelező tartalékráta 2,59 százalékról 2,87 százalékra nőtt.

2014 első félévében az előző év azonos időszakához képest óvatosabb forintlikviditás-kezelést alkalmaztak a hitelintézetek. Bár a bankrendszer hó eleji túltartalékolása érdemben nem változott 2013 első félévéhez képest, az egynapos jegybanki eszközök igénybevétele és a HUFONIA kamatfolyosón belüli alakulása a likviditáskezelés óvatosabbá válására utal. Egyrészt megnőtt a bankrendszer átlagos egynapos jegybanki betétállománya (2013. első félévben 90 milliárd, 2014. első félévben 140 milliárd forint), és ritkábbá vált az egynapos jegybanki hitel igénybevétele (2013. első félévben 41 alkalom, 2014. első félévben 27 alkalom). Másrészt a HUFONIA lefelé eltávolodott a jegybanki alapkamattól (2013. első félévben átlagosan 25 bázisponttal tartózkodott az alapkamat alatt, 2014. első félévben 65 bázisponttal), és ezzel együtt csökkent a szórása is. Az óvatosabbá váló likviditáskezelést részben magyarázhatja, hogy a bankrendszert érintő napi likviditási sokkok szórása megemelkedett (65 milliárdról 90 milliárd forintra). Egy ilyen környezet a bankrendszert nagyobb likviditási puffer tartására ösztönzi.¹ Továbbá 2014. első félévben megnőtt a hosszabb lejáratú forinthatamok volatilitása, és ezáltal az MNB egynapos hiteleszközének fedezetéül szolgáló értékpapírok piaci kockázata, ami relatív vonzóbbá tehetette a hitelintézetek számára a jegybanki betét felhalmozását a jegybanki hitel felvételével szemben.

A monetáris transzmisszió szempontjából kiemelt jelentőségű három hónapos referenciahozamok összességében követték a jegybanki alapkamat csökkenését, ugyanakkor a korábbiaknál nagyobb volatilitást és kamatszintre vonatkozó várakozási bizonytalanságot tükröztek. Január végén, a forint euróval szembeni jelentős gyengülésekor átmenetileg megugrottak a referenciahozamok, és a jegybanki alapkamat fölé kerültek. Ezt követően újra ereszkedésnek indultak a hozamok, majd az időszak végére ismét az alapkamat alá csökkentek. Ebből arra lehet következtetni, hogy a piaci szereplők további jegybanki alapkamat-csökkentést várnak a jövőben. Eközben a legfrissebb, májusi adatok alapján a banki rövid lejáratú vagy legfeljebb 1 éves kamatfixálású hitel-, illetve betéti kamatlábak szintén jórészt idomultak az alapkamat-csökkentéshez.

Devizalikviditást nyújtó eszközök – jegybanki devizacsere-ügyletek

Az éven belüli lejáratú devizacsere (FX-swap) piaci hozamfelárak mérsékelt szinten tartózkodtak 2014. első félévben. A Bloomberg jegyzésekből számított átlagos overnight felár 20 bázispont, az ennél stabilabb 3 hónapos szpred pedig átlagosan 50 bázispont volt a félévben.

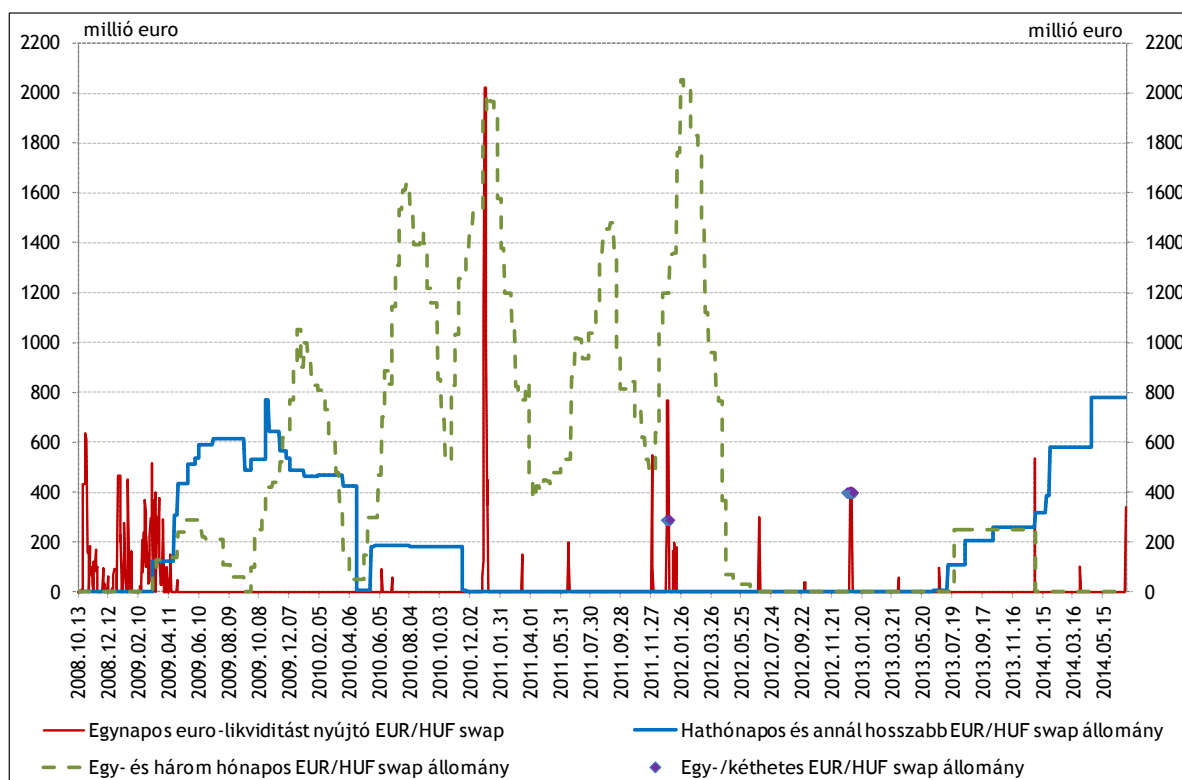
¹ Ezt alapvetően háromféle módon teheti meg. Egyrészt növelheti a kötelező tartalék összegét a rugalmas ráta rendszerében; másrészt egynapos jegybanki betétet halmozhat fel; harmadrészt pedig tarthatja MNB-kötvényben a szükséges likviditást, kiegészítve az egynapos jegybanki eszközök mérsékelt és szimmetrikus igénybevételével. Természetesen a három módszert keverten is alkalmazhatják a hitelintézetek. 2014 első félévében a rendszerszintű kötelező tartalék ugyanakkor alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban (460 milliárdról 435 milliárd forintra csökkent); a másik két stratégia közül pedig hagyományosan az overnight jegybanki betét felhalmozását preferálja a bankrendszer.

A konszolidált felárak összhangban voltak hazánk kedvező kockázati megítélésével. Ugyanakkor a külföldi szereplők mérlegátrendezéséhez kapcsolódóan az egyes negyedévek végén a devizaswapok piacán ezúttal is megfigyelhető volt a deviza iránti túlkereslet, ami az egynapos felár átmeneti megugrásához vezetett: az overnight szpred március 31-én 200 bázispontot, június 30-án 300 bázispontot tett ki.

A hagyományos (egynapos, egy-kéthetes, illetve három hónapos) jegybanki FX-swap eszközök közül az egynapos iránt jelentkezett kereslet, a negyedévek végi átmeneti feszültségek-kor. Március 31-én 100 millió eurót, június 30-án 342 millió eurót allokált a jegybank az egynapos tenderen.

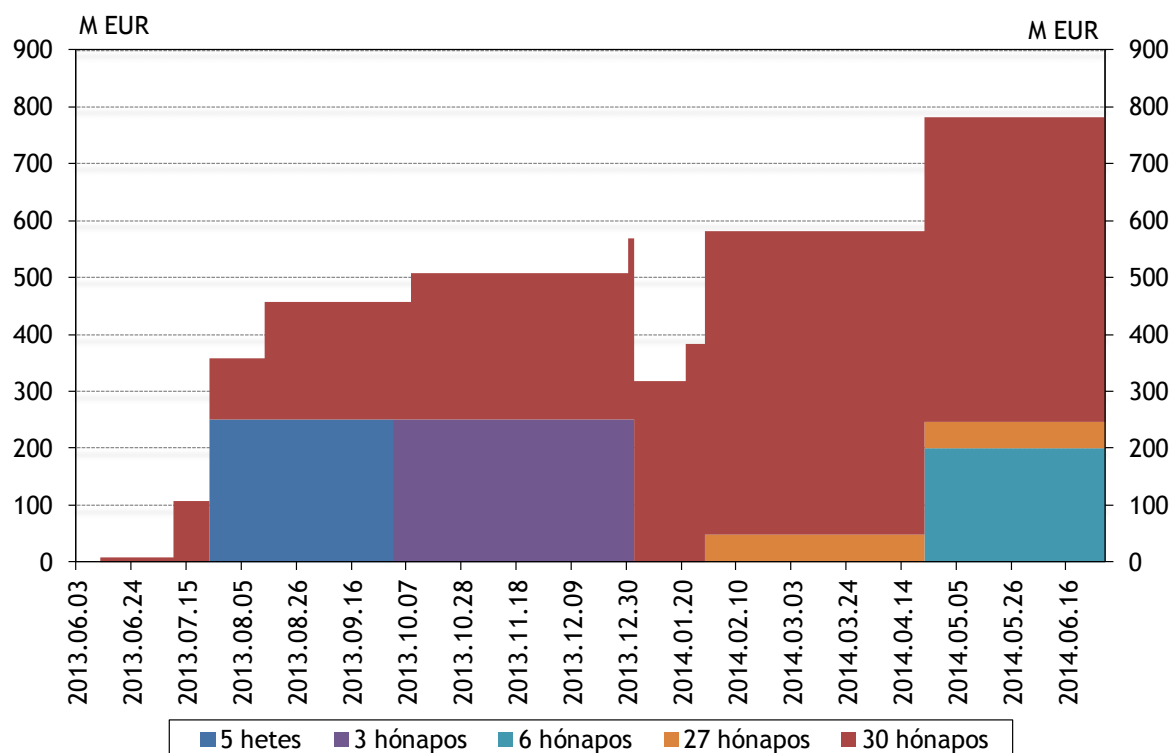
A 2013-ban bevezetett, a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki FX-swap és CIRS tendereken a hitelintézeti partnerek számára allokált teljes swapállomány 568 millióról 781 millió euróra emelkedett a félévben. A június végi kintlevőségek eredeti futamideje 6, 27 és 30 hónapos volt. Magyarország külső sérülékenységének mérséklődése, a kedvező devizaswap-piaci kondíciók, valamint az önfinanszírozási koncepció kidolgozásának köszönhetően indokolatlanná vált a feltételhez kötött jegybanki devizaswapok fenntartása. A megváltozott körülményeket mérlegelve a Monetáris Tanács a Növekedési Hitelprogram III. pillérét alkotó devizaswap tenderek megszüntetéséről döntött 2014. július 1-ei hatállyal.

4. ábra: A jegybank devizacsere eszközeinek igénybevétele — nyitott állományok

Forrás: MNB.

5. ábra: A Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó devizacsere állományok

Forrás: MNB.

2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A pénzügyi szektor legfontosabb jellemzői

A pénzügyi stabilitásért felelős területek az elmúlt félévben is feltárták és bemutatták a pénzügyi stabilitást veszélyeztető legfontosabb kockázatokat. Tevékenységük eredményét a május végén publikált *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványban tették közzé. A jelentésből kiderül, hogy a hazai pénzügyi rendszer továbbra is stabil, sokkellenálló képessége erős mind a likviditási, mind pedig a tőkehelyzetet tekintve. A bankrendszer sérülékenysége finanszírozási szempontból tovább mérséklődött, a hitel/betét arány 2014 elején 107 százalék volt. A tőkeellátottság a bankrendszer egészét tekintve tovább emelkedett, elsősorban a külföldi tulajdonú bankok tőkeemeléseinek köszönhetően, így a Tőke Stressz Index érdemben javult.

A jegybanki alapkamat-csökkentések és a Növekedési Hitelprogram hatására a pénzügyi rendszer prociklikussága számottevően enyhült. Miközben a válság előtti években a hitelállomány leépülési üteme 3-4 százalék volt, addig a negyedévenként megjelenő, májusban publikált *Hitelezési folyamatok* című kiadványunk alapján a korábbi zsugorodás mértéke 1 százalék körüli szintre mérséklődött 2013 második felében, mely 2014 elején is fennmaradt. A hitelkamatok alakulása lekövette az alapkamat-csökkentéseket. 2014. június 30-ig az NHP program második szakaszában részt vevő hitelintézetek 224,7 Mrd Ft összegben kötöttek szerződést, melynek 98 százaléka új hitel. Ezen belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 61 százalék, az új forgóeszközhitelké 23 százalék, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hiteleké 16 százalék.

Ugyanakkor a bankrendszer továbbra sem támogatja kellőképpen a fenntartható gazdasági növekedést. A bankok aktívabb gazdasági szerepvállalásához elsősorban a piaci alapú vállalati hitelezés élénkülésére és a kínálati korlátok további oldódására lenne szükség. A bankok visszafogott aktivitásának okai nagyrészt a bankrendszer eszközoldalának egészségtelen szerkezetében keresendők. A vállalati szegmensben a kereskedelmi ingatlanhitel kitettség, míg a háztartási szegmensben a devizahitelek jelentenek érdemi makroprudenciális kockázatot továbbra is, ami a magas nemteljesítő hitel arányban is lecsapódik. Emellett kockázat, hogy a magyar bankrendszert tartósan alacsony jövedelmezőség jellemzi, amely bár nem jelent kockázatot a sokk-ellenálló képességre, de gátolja a fenntartható növekedést támogató, egészségesebb mérlegszerkezetű bankrendszer kialakulását.

Az MNB számos intézkedése irányul a bankrendszer mérlegének eszközoldali átalakítására. A Növekedési Hitelprogram első pillére a kkv-hitelezést ösztönzi, míg a második pillér a természetes fedezettel nem rendelkező vállalkozások devizahiteleinek forintra váltását segíti. A háztartási szegmensben a túlzott, egészségtelen hitelnövekedés kialakulásának kockázatát a jegybank makroprudenciális szabályozással tudja csökkenteni. A vállalati nemteljesítő hitelállomány csökkentése érdekében a portfólió-tisztítás gyorsítását elősegítő lépések szükségesek. A jegybanki eszköztár önfinanszírozást támogató irányba történő átalakítása a külső sérülékenységünk mérséklését, a jegybank finanszírozása helyett, az állam belső finanszírozásának növelését célozza.

A pénzügyi stabilitásért felelős területek munkatársai márciusban jelentették meg a magyar bankrendszer jövőképéről szóló vitaanyagukat (*Átalakulóban a magyar bankrendszer — Vítaindító a magyar bankrendszerre vonatkozó konszenzusos jövőkép kialakításához*), amelynek elsődleges célja, hogy szakmai vitát generáljon a szektor képviselőivel a kívánatosnak tartott hazai bankrendszer legfontosabb ismérveiről. A tanulmány központi eleme volt a kevésbé prociklikus, a fenntartható gazdasági növekedést támogató, versenyző, hatékony és innovatív bankrendszer ismérveinek bemutatása.

A kívánatos bankrendszer jövedelmező, de profitja mentes a szélsőséges kilengésektől. A magyar gazdaság fejlődését egy 10-12 százalékos körüli tőkearányos nyereséggel (ROE) működő bankszektor szolgálja legjobban. Kívánatos, hogy a tulajdonosok a keletkező profit többségét, de legalább a felét visszaforgassák, ezáltal növelve a bankrendszer hitelezési kapacitását annak érdekében, hogy a középtávú potenciális növekedéssel konzisztens legyen a pénzügyi rendszer mélyülése.

A tanulmány hangsúlyozza, hogy a hitelintézeti szektornak képesnek kell lennie arra, hogy folyamatosan és gördülékenyen ki tudja szolgálni a gazdaság mindenkor hiteligényét, beleértve a gazdaság kisebb vállalati szereplőit, a kkv-szektor is, mindezt prudens módon. A múltból tanulva a lakossági hitelezés esetén fontos, hogy egészséges hitelezés folyjon, azaz egyrészt a termékek ne okozzanak túlzott eladósodást, másrészt a kölcsönök folyósításának szabályai ne legyenek túl szigorúak, mert az növekedési áldozattal járhat. Ehhez kapcsolódik, hogy az ideális bankrendszer felelős és átlátható: a termékek kamatának, díjai és jutalékai árazásának, valamint azok kockázatainak átláthatónak és világosnak, a kockázatfeltáró tájékoztatóknak pedig pontosnak, helytállóknak és teljes körűnek kell lenniük.

Végezetül az ideális bankrendszer teljesíti a likviditási és tőkehelyzetre vonatkozó szabályozói elvárásokat. Szükséges, hogy a bankok egyedi szinten is megfeleljenek az előírt minimális tőkekövetelménynek és a likviditási mutatóknak, köztük a már bevezetett devizamegfelelési mutatónak és a bázeli szabályokkal bevezetésre kerülő likviditásfedezeti (LCR) mutatónak. A

finanszírozását tekintve a bankrendszer a jövőben nagyobb mértékben támaszkodik hazai forrásokra, ami 100 százalék körüli hitel/betét mutatóval jellemezhető.

A pénzügyi stabilitásért felelős területek a felügyeleti területtel szoros együttműködésben az idén is elvégezték a jegybank Piacudás felmérését, amelynek keretében 11 pénzintézetet kerestek fel, s az intézmények képviselőivel megvitatták az adott intézmény, illetve a magyar bankrendszer állapotát, valamint a szektor jövőjét leginkább befolyásoló tényezőket. A bankok képviselői az általuk érzékelt kockázatok közül a devizahitelek problémájának megoldását célzó intézkedéseket, illetve az ügyfelek fizetési hajlandóságának romlását említették leggyakrabban. A felmérés eredményei a májusban publikált *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadványban kerültek bemutatásra.

A Jegybank makroprudenciális szabályozói és szanálási tevékenysége

2013. október 1-től az MNB alakítja ki a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitására vonatkozó makroprudenciális politikát, amelynek célja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló-képességének növelése, valamint a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulás biztosítása.

A 2013. október 1-től hatályos jegybanktörvénynek megfelelően, a jegybank felhatalmazást kapott a hitelintézetek likviditási előírásainak szabályozására, azaz az MNB makroprudenciális hatósággént rendszerszintű likviditási kockázatok csökkentését elősegítő jogszabályokat alkothat. Az MNB a korábban kormányrendelet által előírt likviditási mutatókat két külön jegybanki rendeletben szabályozta. A hitelintézetek rövid távú likviditási fedezeti követelményeiről szóló előírásokat az MNB változatlan formában vette át új rendeletében, míg a devizafinanszírozás megfelelési mutatót (DMM) szabályozó jegybanki rendeletben – ami a hitelintézetek hosszabb távú devizalikviditására vonatkozó előírás – egy tartalmában és mértékében felülvizsgált szabályozást alkotott.

A devizafinanszírozás megfelelési mutató 2014 első félévében megvalósult felülvizsgálata során – a szektorral egyeztetve –, egyrészt módosult a mutató számítási módja, másrészt a mutató szintjének fokozatos emelése is előírásra került. Ezen túlmenően – az esetleges piactorzító hatásokat elkerülendő – a szabályozás kiterjesztésre került a külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeire is. Az MNB az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek megfelelően mindkét rendelet kapcsán egyeztetett az Európai Központi Bankkal, amely nem emelt érdemi kifogást a 2014. július 1-től hatályba lépő előírások kapcsán. Az új EU-s szintű likviditási előírások kapcsán a makroprudenciális politika főosztály szakértői az első negyedévben részt vettek a 2014 júniusában indult likviditás fedezeti mutató (LCR-liquidity coverage ratio) adatszolgáltatási feltételeinek előkészítésében. A terület munkatársai a piaci szereplőktől érkezett, LCR-rel kapcsolatos kérdésekben kifejtették szakmai álláspontjukat, elősegítve ezzel azt, hogy az új európai szinten harmonizált likviditási szabályokra való bankszektori felkészülés minél inkább zökkenőmentes legyen.

Az új jegybanktörvénynek megfelelően a jegybank, mint makroprudenciális hatóság szabályozást alkothat a túlzott lakossági hitelezés mérséklésére vonatkozóan. Ennek megfelelően a makroprudenciális politika főosztály szakértői a félév során megalkották a jövedelemarányos törlesztőrészlet (PTI-payment to income) és a hitelfedezeti arányok (LTV-loan to value) szabályozására vonatkozó MNB rendelet előzetes tervezetét. A szabályozási koncepciót és a rendelet tervezett szövegét az MNB az egyeztetési eljárás keretében megküldte az EKB-nak,

amely június 23-án kelt véleményében kifejezetten támogatta az új szabályozás-tervezetet, mivel megítélése szerint ez erősíti a hazai pénzügyi rendszer stabilitását, illetve megakadályozhatja a devizahitelezés, mint rendszerszintű kockázat újbóli felépülését. Az új jegybanki rendelet várhatóan idén szeptembertől lép hatályba.

Az MNB új szanálási feladatának ellátására 2013 utolsó negyedévében létrejött a Szanálási főosztály, amely 2014 első félévében elsősorban az MNB új szerepkörének előkészítésén dolgozott. A Szanálási főosztály – kiemelt feladatként – támogatta a jogszabály előkészítéséért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) munkáját a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló törvényjavaslat kidolgozása során, amelyet 2014. július 4-én fogadott el az Országgyűlés. Ez a törvény határozza meg az MNB szanálási tevékenységének kereteit.

A Szanálási főosztály több előterjesztést, tájékoztatót és jelentést készített 2014 első félévében is a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) részére, többek között az előbb említett törvény tervezetéről, a Bankunió szanálási vonatkozásairól, az MNB szanálási funkció nemzetközi kapcsolatrendszerének kiépítéséről valamint az MNB tulajdonában álló, Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft. szakmai fejlesztéséről. Ezen felül a szanálási szakterület együttműködött a felügyeleti területtel a hitelintézetek helyreállítási terveinek véleményezésében, elősegítve a pénzügyi intézmények ellenálló képességének fejlesztését esetleges válsághelyzetek esetén.

Az MNB makroprudenciális politika és szanálás igazgatóságának szakértői a 2014-es év első félévében során figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek különböző európai szervezetek, intézmények [pl. Európai Fejlesztési és Újjáépítési Bank (EBRD), az Európai Bankhatóság (EBA), valamint az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB)] makroprudenciális politikával és szanálással foglalkozó munkacsoportjaiban. Emellett a szanálási szakterület képviselője a spanyol jegybank 19 országot érintő konferenciáján előadást tartott a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról szóló irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD) tervezett magyarországi implementálásáról.

2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem

Mikroprudenciális felügyelés

Hitelintézetek felügyelete

A mikroprudenciális felügyelés keretében az MNB hitelintézetek felügyeletéért felelős területe 2014. I. félévében 28 átfogó vizsgálatot zárt le (22 db 2013. évről áthúzódó és 6 db 2014. évben indított vizsgálatot). A vizsgálatok közül összesen négy zárult intézményi bírság kiszabásával. A felügyeleti bírságokat a likviditási és hitelezési kockázatok kezelésére, a hitelezhetőségi limit számítására, az informatikai rendszer védelmére, a pénzmosás megelőzése és megakadályozására vonatkozó jogszabálysértő hiányosságok, valamint a betétszerződésekre vonatkozó éves kimutatások megküldésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségek megsértése indokolta.

Az MNB - a felépült magas hitelkockázat csökkentésére irányuló felügyelési prioritással összhangban - mind a helyszíni, mind a helyszínen kívüli mikroprudenciális felügyelésben kiemelt figyelmet fordított a problémás követelések kezelésének módszereire és hatékonyságára. A Felügyelet átfogó vizsgálatai során a legnagyobb bankok és bankcsoportok esetében kiemelten vizsgálta az anyabanki források finanszírozásban betöltött szerepét, továbbá hangsúlyos szerepet kapott az NHP keretében folyósított hitelek ellenőrzése is. A helyszínen kívüli felügyelés fókuszában a helyreállítási tervek értékelése állt.

Az első félévben jelentős feladat volt az Európai Központi Bank által legnagyobb euró-övezeti nagybankoknál 2014-ben lefolytatandó, úgynevezett *átfogó eszközminőség vizsgálatban* (AQR) való részvétel. A leánybankok értékeléséért elsősorban az anyabankok felügyeletei felelősek, azonban az MNB az érintett társfelügyeletekkel bilaterális megállapodásokat kötött, melyek az MNB aktív szerepvállalását és a folyamatról való teljes informáltságát hivatottak biztosítani. Emellett az MNB koordinációja mellett egy, az előbbi körbe nem tartozó, nagybank esetén is sor került az EKB módszertana alapján az AQR vizsgálat elindítására, valamint kockázat alapon az MNB -az AQR teljessé tétele érdekében - egy másik nagybank kereskedelmi ingatlan portfóliójára is elvégezte az eszközminőség vizsgálatot.

A szövetkezeti hitelintézetek belső szabályzatainak, banküzemi működésének átalakítására, egységesítésére a 2013 nyarán elfogadott, a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló 2013. évi CXXXV. törvény alapján, egy hosszabb folyamat részeként megtörténtek az első lépések.

A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozóan 2014. január 1-jével életbe lépő új uniós előírások (CRD IV/CRR), valamint az áprilisban elfogadásra került Bankszanálási direktíva alkalmazásával, bevezetésével összefüggő feladatok végrehajtása is kiemelt prioritást élvezett.

Biztosítók, pénztárak, pénzügyi vállalkozások és közvetítők felügyelete

A biztosítási területen a kiemelt ellenőrzési célterületekre fókuszálva 2014. I. félévében 10 átfogó vizsgálat lezárására került sor, amelyek kapcsán összesen 48 millió Ft bírság került kiszabásra. A lezárt vizsgálatok tapasztalatai alapján a megállapítások jellemzően a biztosítók üzleti nyilvántartási, adatfeldolgozási és ellenőrzési rendszerére, valamint ügyfél-tájékoztatási gyakorlatára vonatkoznak. Egy biztosító esetében jelentős összegű felügyeleti bírság mellett személyi bírság kiszabására is sor került.

A pénztári szektorban lezárt átfogó vizsgálatok több esetben az önkéntes pénztári számviteli jogszabályok megsértését, a tagok küldöttek általi nem megfelelő képviseletét állapították meg. Az MNB a pénztárakat a jogszabályok megsértéséből fakadó nyilvántartási hiányosságok és a jogsértő gyakorlat megszüntetésére kötelezte, bírság kiszabására ugyanakkor nem került sor. Az önkéntes pénztárak helyszíni vizsgálata során kiemelt téma volt a tagi elszámolások szabályos lebonyolítása, a tagdíjak felosztási arálynak megfelelő jóváírása az egyéni számlákon. A választható portfóliós rendszert működtető önkéntes nyugdíjpénztárak vizsgálatakor a portfóliók életciklushoz igazíthatósága szintén prioritás volt, és továbbra is fókuszban maradt a pénztári tevékenység költségeinek ellenőrzése.

Egy követeléskezelő pénzügyi vállalkozásnál folytatott célvizsgálat nem megfelelő informatikai biztonságot azonosított, a vizsgálat 1 millió forintos bírsághatározattal zárult.

A független közvetítők célvizsgálata során döntően a közvetítést végző személyekről és a pénzpiaci szerződésekről vezetett nyilvántartás hiányosságait, illetve az ügyfél-tájékoztatás elégtelenségét azonosítottuk.

Az év első felének kiemelt fontosságú eredménye volt az MNB nyugdíjbiztosításokról szóló ajánlásának kiadása, melyet széles körű piaci konzultáció előzött meg. Az ajánlás célja annak biztosítása, hogy a nyugdíjbiztosítási termékek legyenek egyszerű szerkezetűek, átláthatóak, különösen a konstrukció és a költségek tekintetében, az ügyfelek pedig az értékesített termékek sajátosságához illeszkedő tanácsadásban részesüljenek. Az MNB elkészítette továbbá az EIOPA átmeneti ajánlások hazai implementációjával kapcsolatos ajánlástervezeteket, illetve lefolytatott egy mennyiségi Szolvencia II hatástanulmányt a hazai biztosítási szektorra.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

2014. I. félévében a tőkepiaci intézmények számára kiemelt feladatot jelentett a jogszabályi változásokra, az uniós jogi normákra való felkészülés, és a megfelelés biztosítása. Mindez a felügyeléstől a felkészülés és a megfelelés lehetőség szerinti segítségét, támogatását, illetve az előírásoknak való megfelelés ellenőrzését igényli. Utóbbi a jogszabályok, uniós jogi normák hatálybalépésére figyelemmel elsősorban a következő időszakban jelent majd kiemelt feladatot. A tőkepiaci intézményekkel kapcsolatos, 2014. I. félévben lezárt 11 vizsgálat esetében súlyos szabálytalanság nem került megállapításra, felügyeleti bírság kiszabása nem történt.

A tőkepiaci területen kiemelt prioritás volt a központi szerződő fél funkciót ellátó KELER KSZF Zrt. EMIR² szerinti engedélyezése. A kiadott engedély annak az elismerése, hogy a magyar klíringház által alkalmazott kockázatkezelési és működési modell, valamint technológiai infrastruktúra magas színvonalon és nagy biztonsággal képes támogatni a hazai és regionális tőke- és energiapiaci szereplőket, és azt is bizonyítja, hogy a klíringház valamennyi vonatkozó nemzetközi jogszabályban foglalt követelményt teljesít, illetve az az egész Európai Unióban tevékenység végzésre jogosít. Az engedélyezéssel a KELER KSZF lett a kilencedik EMIR szerint engedélyezett klíringház.

Piacfelügyeleti tevékenység

Az MNB 2014. I. félévében folytatta az új piacfelügyeleti intézkedés- és szankciópolitikájának következetes alkalmazását, amelynek célja, hogy kellő visszatartó hatást gyakoroljon a pénz- és tőkepiac valamennyi szereplőjére a piaci devianciákat előidéző tevékenységekkel szemben. Az MNB az említett időszakban összesen 6 piacfelügyeleti eljárást zárt le, ezek közül 5 esetben került sor piacfelügyeleti bírság kiszabására, összesen 107,5 millió forint értékben. A tapasztalatok alapján továbbra is kiemelt piaci kockázatként jelentkezik a bejelentés hiányában végzett közvetítői (ügynöki), illetve az engedély nélkül végzett befektetési szolgáltatási tevékenység. A fenti tevékenységet végző társaságok jellemzően online forex (devizapárookra történő) kereskedelemmel foglalkoznak, és kiterjedt ügynökhálózatot működtetnek, amivel a befektetők széles körét érik el.

Az MNB az elmúlt időszakban szintén hangsúlyt fektetett arra, hogy a tőzsdei kibocsátók tevékenységének átláthatósága növekedjen, az ezzel kapcsolatos vizsgálatok megállapításai alapján szintén jelentős 5 millió Ft összegű bírság kiszabására került sor.

Az MNB fontos befektetővédelmi szerepet lát el a tőkepiaci kibocsátók engedélyezése területén is, mivel „kapuórként” minden nyilvános piacon megjelenő új értékpapír kibocsátási folyamata során ellenőrzi a jogszabályi előírásoknak való megfelelést. Ezen „kapuőri” szerepkör alapján került sor 2014. I. félévében egy nyilvános kibocsátással kapcsolatos engedélykérelem elutasítására is.

² AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS TANÁCS 648/2012/EU rendelete

Engedélyezési tevékenység

A hitelintézetek esetében az engedélyezési feladatok túlnyomó többségét a befolyásoló részesedésszerzésekkel, a szabályzatok módosításának jóváhagyásával és az összevont alapú felügyelet alá tartozás megállapításával kapcsolatos feladatok képezték, továbbá új típusú piaci szereplő (harmadik ország hitelintézetének fióktelepe) alapításának engedélyezésére is sor került. 2014 első felében folytatódtak a 2013-as év tendenciái, mind a független közvetítők, mind pedig a pénzügyi vállalkozások engedélyezési ügyei kapcsán. A közvetítői engedélyek visszaadásának vonatkozásában csökkenő tendencia látszik, a pénzügyi vállalkozások vonatkozásában továbbra is a követeléstvásárlás, illetve a záloghitelnyújtás a preferált tevékenység. További engedélyezési feladatokkal jár a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló törvény 2014. január 1-jétől hatályos új vállalatirányítási fejezete. A pénztári engedélyezési területen az engedélyezési feladatok nagy részét az előző évekhez hasonlóan a beadványokkal és a végelszámolásokkal kapcsolatos eljárások lefolytatása képezte. A kollektív befektetési formákról és kezelőikről szóló törvénynek való megfelelés elősegítésére az MNB tájékoztatót tett közzé az érintett piaci szereplők számára. Az új Ptk. végrehajtását biztosítja a 2014. március 15-től hatályos, bizalmi vagyongazdálkodókra irányadó törvény, amely az MNB engedélyezési jogkörét is bővíti.

Jogérvényesítési tevékenység

Az integráción kívül maradt Körmend és Vidéke Takarékszövetkezet működési engedélyét az MNB 2014 januárjában visszavonta gyenge likviditási helyzete miatt, továbbá, mivel fennállt a veszélye annak, hogy az intézmény nem lesz képes eleget tenni fizetési kötelezettségeinek. A tőkepiaci szektorban az új alapkezelői törvény hatályba lépése kapcsán számos alapvető jogértelmezési kérdésre adott választ az MNB. A biztosítási jogérvényesítés területén kiemelkedő mértékű bírságot szabott ki az MNB az egyik biztosítóra, melynek állománykezelő rendszere nem zárta ki az utólagos kézi módosítások lehetőségét, ezáltal lehetővé vált, hogy egyes biztosítási alkuszok által közvetített és díj-nemfizetés miatt már megszűnt életbiztosítási szerződések megszűnése a jutalék-visszafizetési kötelezettség elkerülése érdekében a rendszerben ne kerüljön rögzítésre. A vizsgálatba bevont két volt vezető tisztségviselőt az MNB személyi bírsággal sújtotta. Összességében a vizsgálatok lezárása során az elmúlt évekhez képest gyakrabban és magasabb összegben került sor bírság kiszabására.

Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége

Az MNB éves ellenőrzési terv alapján 2014 első félévében 281 db fogyasztóvédelmi tárgyú vizsgálatot zárt le a pénzügyi szervezeteknél illetve 347 db vizsgálat még folyamatban volt 2014. június 30-án.

Ezek közül kiemelendő a díjemelésekkel kapcsolatban megindított, a hitelintézeti szektor egészét érintő fogyasztóvédelmi vizsgálat sorozat, melynek lezárása nyárra várható. Az év első felében 56 vizsgálat került lezárásra, amelyek kapcsán az MNB márciusban 1,186 milliárd forint, júniusban pedig további 71,75 millió forint bírságot szabott ki, valamint a pénzügyi szervezeteket a jogszerűtlenül beszedett díjak és költségek fogyasztók részére történő visszafizetésére kötelezte. A vizsgálatok során az MNB által feltárt jogsértések a következők vol-

tak: hiányzott a díjmódosításra lehetőséget adó, meghirdetett ok-lista a szerződésben, üzletszabályzatban vagy az általános szerződési feltételekben. A kedvezőtlen szerződésmódosítást annak hatályba lépése előtt kevesebb, mint 2 hónappal hirdették meg; a kedvezőtlen szerződésmódosítás hatályba lépése előtt 2 hónappal nem tájékoztatták a fogyasztókat ingyenes felmondási jogukról; elmulasztották közölni az ügyfelekkel a díjmódosítás okát; az egyoldalú kedvezőtlen szerződésmódosítás új díjfajta bevezetésével történt; korábbi „díjmentes, ingyenes, 0 forintos” tranzakciót tettek díjkötelessé, ami szintén új díj bevezetését jelenti; megváltoztatták a díjszámítás módját.

2014. I. félévében szintén kiemelt fogyasztóvédelmi prioritás volt a valamennyi gépjármű finanszírozó pénzintézet esetében lefolytatott kamatba épített casco díjak devizában történő felszámításának jogszerűségére vonatkozó vizsgálat. Ennek során az eddig megállapított jogszabálysértések szankcionálása és a jogsértő gyakorlat megszüntetésére kötelezés mellett az MNB a jogellenesen devizában felszámított díj kapcsán visszafizetésre is kötelezte az érintett pénzügyi szolgáltatókat.

Az MNB az érintett intézmények (hitelintézetek, biztosítók) bevonásával felmérést folytatott a megtakarítással kombinált hitelek fogyasztóvédelmi és prudenciális kockázatainak tekintetében is.

Az MNB fogyasztóvédelmi vizsgálatai során kiemelt figyelmet fordított az intézmények panaszkezelési tevékenységének vizsgálatára. A faktorcégek vizsgálata során egy esetben különösen súlyos jogsértések kerültek feltárára a panaszkezelési tevékenység kapcsán, ezért 30 millió Ft összegű bírság kiszabására került sor.

A fentiek mellett az MNB még nagy hangsúlyt fektetett a tájékoztatások teljes körűségének vizsgálatára, a törlesztési táblázatok, valamint az írásbeli kimutatások megküldésének gyakorlatára. Az MNB továbbra is folyamatosan ellenőrzi a kötelező gépjármű felelősségbiztosítást művelő biztosítók díjtartifa hirdetéseit. Az MNB az intézmények proaktív felügyeleti vizsgálatain kívül törekszik mind a fogyasztók, mind a felügyelt intézmények tudatosságának elősegítésére. Ennek érdekében az MNB munkatársai számos szakmai napon tartottak előadást, illetve létrehozásra került az MNB és a piaci szereplők közötti konzultációt biztosító Fogyasztóvédelmi Fórum is. Az első félévben kiadásra került a pénzügyi szervezetek panaszkezelésére vonatkozó új MNB rendelet is, valamint az MNB továbbra is aktív szerepet vállalt a nemzetközi szervezetek pénzügyi fogyasztóvédelemmel kapcsolatos projektjeiben.

Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

A 2013 októberében létrehozott Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ (PFK) 2014. év első félévében az ügyfélkapcsolati és beadvány-kezelési feladatok keretében 24.528 ügyfélmegkeresést fogadott, amely az előző év azonos időszakához képest kisebb mértékű csökkenést mutat. A PFK kiemelt feladata, hogy a személyesen, telefonon, illetve írásban érkező megkereséseket integrált módon, a fogyasztóvédelmi szempontok előtérbe helyezésével, ügyfélorientált szemlélettel dolgozza fel.

A beérkező megkeresések legnagyobb részét, 47 százalékát (4 százalékos részarány növekedés) az írásos megkeresések teszik ki. Ezek közül a panaszbeadványok száma jelentős, 26 százalékos emelkedést mutat. Ezen területen kiemelt cél az ügyfélmegkeresések és beadványok feldolgozási idejének csökkentése, az egységes tájékoztatási színvonal kialakítása.

Az ügyfélkapcsolatok terén a második legnagyobb 44 százalékos (4 százalékos részarány csökkenés) súllyal rendelkező csatorna a telefonos ügyfélszolgálat (Call Center) üzemeltetése. Fontos megemlíteni, hogy a PFK jelentős hangsúlyt fektet a mai kor követelményeinek megfelelő, az ügyfeleket magas színvonalon kiszolgálni képes CC (Call Center) kialakítására, a sikeres hívásfogadások arányának növelésére, a várakozási idő csökkentésére.

Az ügyfélszolgálaton fogadott ügyfelek száma arányaiban a legkisebb, 9 százalék a vizsgált időszakban, eredményessége azonban nagy jelentőséggel bír. Ez az a csatorna, ahol a fogyasztók először találkozhatnak személyesen az MNB ügyfélszolgálatával, így itt szerezhetik meg első tapasztalataikat, ezért a PFK kiemelt figyelmet fordít az udvarias, kulturált és ügyfélorientált kiszolgálásra.

Mind a személyes, mind a telefonos ügyfélszolgálaton meghosszabbított nyitvatartás került bevezetésre, elősegítve ezzel az ügyfelek munkaidő utáni ügyintézését.

A korábbi időszakhoz hasonlóan az ügyfélszolgálati megkeresések jelentős része a pénzforgalmi és biztosítási szolgáltatásokkal volt kapcsolatos. A pénzpiaci szektorban továbbra is magas számú megkeresés érkezett a tranzakciós illetékekkel, illetve annak áthárításával, az ingyenes készpénzfelvétellel, a lakás- és gépjármű hitellel, valamint azok elszámolásával kapcsolatban. A biztosítási szektorban a legtöbb megkeresés a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításra, a lakásbiztosításhoz köthető káreseményekre, az életbiztosítási termékekre vonatkozóan érkezett. A tőkepiaci szektorra vonatkozóan főleg a befektetési szolgáltatókkal és befektetési alapokkal kapcsolatos megkeresések voltak meghatározóak.

Az első félévben, a fokozott médiaérdeklődésnek köszönhetően jelentős számban érkeztek autóhitelekkel kapcsolatos megkeresések. Ennek során, a három csatornán összesen több mint 5.000 ügyfél kapott tájékoztatást a korábban megkötött hitelszerződésére vonatkozóan, az ügynöki jogállásokkal kapcsolatban.

Az ügyfélmegkeresések mellett a PFK kiemelt feladata a pénzügyi fogyasztóvédelem erősítése, a pénzügyi tudatosság és pénzügyi kultúra fejlesztése.

A fogyasztók jogorvoslati lehetőségeinek bővítése érdekében az MNB és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium között létrejött korábbi megállapodásnak megfelelően, az ügyfelek az ország 20 pontján a kormányablakokban is leadhatják a fogyasztóvédelmi, illetve a Pénzügyi Békéltető Testületnek szóló panaszbeadványaikat.

A PFK ügyfélszolgálat csak a fővárosban érhető el, ezért az MNB támogatási szerződést kötött Pénzügyi Tanácsadó Irodahálózat működtetésére, amelynek keretében a fogyasztók személyesen kereshetik fel az irodákat és kérhetnek tájékoztatást, tanácsadást felelős pénzügyi döntéseik meghozatala érdekében. A PFK életre hívta a Civil Fórumot, melynek célja a civil szervezetekkel folytatott párbeszéd kialakítása, a közös együttműködési lehetőségek feltérképezése. Emellett „Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Civil Háló 2014.” címen pályázatot írt ki, amely a fogyasztók, kiemelten a sérülékeny csoportok érdekében tevékenykedő civil szervezeteket kívánja támogatni. A fogyasztók minél szélesebb körű tájékoztatása, a pénzügyi tudatosság növelésének érdekében a PFK megkezdte a Pénzügyi Navigátor Füzetek kidolgozását és megjelentetését, amely segítségével minél több információt kíván nyújtani a pénzügyek területén való eligazodáshoz.

2.4. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek

A pénzforgalom fejlődési tendenciái, hatékonysága

Jegybanki közlemény a fizetésre használható virtuális eszközökről

2014. február 19-én az MNB – több ország felügyeleti szervéhez hasonlóan – közleményben hívta fel a fogyasztók és végfelhasználók figyelmét az ún. fizetésre használható virtuális eszközök által hordozott kockázatokra. Közleményében a jegybank hangsúlyozta, hogy a törvényes fizetőeszközök alternatívájaként hirdetett virtuális eszközök – így a Bitcoin is – több szempontból különböznek a törvényes fizetőeszközöktől, valamint a jelenleg ismert és elfogadott egyéb fizetési módoktól. Fizetésre használható virtuális eszközt jellemzően bárki, gyakorlatilag bárhol keletkeztethet, tehát nincs egyetlen felelős kibocsátója, éppen ezért egyetlen hatóság felügyelete alá sem tartozik. Többek között ebből is adódik, hogy az ilyen eszközök esetében nincsenek megfelelő felelősségi, garanciális és kárviselési szabályok, habár az ilyen eszközök is elveszthetők és ellophatók, ráadásul az értékük – a spekulatív célú felhasználók révén – gyorsan változhat.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az első félév **során** a jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján 27 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Tíz esetben közigazgatási egyeztetésre bocsátott jogszabálytervezetekkel, valamint európai uniós jogalkotással kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, egy esetben bírósági kirendelés alapján pénzforgalmi szakértőként járt el az MNB, 16 esetben pedig lakossági, intézményi és közigazgatási eredetű egyéb megkeresések alapján került sor állásfoglalás vagy szakmai véleményadásra.

2014 első félévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben tizenhat új hatósági eljárást indított a jegybank, illetve hat korábbi eljárás került lezárásra melyek közül kettő esetben intézkedés nem került előírásra, egy esetben pedig 4,5 millió forint értékben hatósági bírság kiszabására került sor.

Fizetési és elszámolási rendszerek

Megbízhatóan működtek a hazai fizetési és elszámolási rendszerek 2013-ban

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2014. március 24-i ülésén elfogadta a fizetési, értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszerek 2013. évi működéséről készített beszámolót, melynek megállapításai szerint az MNB Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszere (VIBER), a GIRO Zrt. által működtetett Bankközi Klíring Rendszer (BKR), valamint a KELER Zrt. értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszere magas megbízhatóság mellett, nagyobb incidensek nélkül és bőséges likviditással üzemelt 2013-ban.

A GIRO Zrt. megvásárlása

Az MNB az általa üzemeltetett VIBER 1999-es bevezetése, valamint a KELER Csoport többségi tulajdonának 2004-ben történt megszerzése után 2014 első félévében megvásárolta a bankszettortól a BKR-t üzemeltető GIRO Zrt.-t, amivel a hazai fizetési rendszer elsődleges üzemeltetőjévé vált. A GIRO Zrt. 2014 áprilisáig a jegybank és 21 kereskedelmi bank tulajdonában állt: öt nagytulajdonos birtokolta a részvények 78,12 százalékát, az MNB pedig a részvények 8,09 százalékával rendelkezett. A nagy- és kistulajdonosokkal való többkörös egyeztetést

követően a jegybank megvásárolta a GIRO Zrt. részvényeinek 100 százalékát és így a társaság kizárólagos tulajdonában álló leányvállalatának, a BISZ Zrt.-nek is közvetett tulajdonosává vált. A teljes megvásárolt részvénycsomag vételára 9,5 milliárd forint volt, melyet az MNB egy nemzetközileg elismert, független pénzügyi tanácsadó által készített üzleti értékelés alapján határozott meg. A jegybanki tulajdonszerzést alapvetően három cél motiválta: az ügyfelek által fizetendő díjak csökkenésének elősegítése, a pénzforgalmi fejlesztések hatékonyságának növelése és az alapvető pénzügyi infrastruktúrák nemzeti kézben tartása.

A forint csatlakozása a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmushoz (CLS)

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2014. január 9-i ülésén úgy döntött, hogy szándéknyilatkozatot bocsát ki a CLS Bank részére arról, hogy elvégzi a szükséges előkészületeket és a CLS Bankkal együttműködve törekszik a forint bevezetésére a társaság által működtetett folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmusba. A 2008-as pénzügyi válság során a pénzforgalomban és az egész pénzügyi rendszerben tapasztalt nehézségek megoldását keresve többször is felmerült a forint CLS-rendszerbe történő bevezetésének lehetősége, mivel a rendszer által alkalmazott folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési modell megszünteti a devizaügyletek esetében fellépő ún. devizakiegyenlítési kockázatot. A banki vélemények és a hazai devizakiegyenlítési kockázati kitettségek mérlegelését követően végül úgy döntött az MNB, hogy a szándéknyilatkozat aláírásával a csatlakozási folyamat a következő fázisába léphet.

A csatlakozási folyamat aktuális szakaszának támogatása érdekében március 26-án az MNB szakértői egy bankközi fórum keretében bemutatták a jelenlévő bankok és banki érdekképviseleti szervek számára a folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési mechanizmus működési elvét, az ezzel kapcsolatos jegybanki tapasztalatokat, valamint a forint CLS-rendszerhez történő csatlakozásának tervezett menetét. A rendezvényt április 28-án egy, a CLS Bank International szakértői által vezetett jegybanki fórum követte, melyen a résztvevők közvetlenül a rendszer üzemeltetőjétől kaphattak információkat. A forint jogi és technikai csatlakozásának előkészületei 2014 első félévében folyamatosan zajlottak, a CLS Bank és az MNB jelentős előrelépéseket könyvelhetett el a félév során.

A KELER KSZF Zrt. újraengedélyezési eljárása

A KELER KSZF Zrt. a központi szerződő felek működését szabályozó európai rendelet (EMIR) alapján 2013-ban benyújtotta újraengedélyezési kérelmét a felügyelő hatóságához, mivel a 2013-ban hatályba lépett EMIR előírja, hogy a központi szerződő fél tevékenység végzésére jogosító engedélyeket meg kell újítani. Az újraengedélyezési eljárás alapfeltétele a teljesítés véglegességéről szóló törvény (Tvt.)³ szerinti kijelölés, így az MNB két kijelölési eljárás keretében a KELER KSZF-et az azonnali és származékos tőkepiaci ügyleteket elszámoló rendszerei tekintetében a Tvt. hatálya alá tartozó rendszerüzemeltetőnek, illetve e rendszereit a Tvt. hatálya alá tartozó rendszereknek kijelölte. Az újraengedélyezési eljárás során lefolytatott többkörös egyeztetés eredményeképpen 2014. június 17-én a KELER KSZF felügyeleti kollégiuma együttes véleményt hozott, miszerint a KELER KSZF megfelel az EMIR előírásainak, így 2014. július 4-én az MNB kiadta az engedélyezési eljárás sikeres lezárását jelentő engedélyezési határozatot.

³ 2003. évi XXIII. törvény a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről

Egyéb információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

2014. június 5-én megjelent a 'Jelentés a fizetési rendszerről 2014' című jegybanki kiadvány, amely részletesen bemutatja a hazai fizetési módok és eszközök fejlődési tendenciáit, a pénzforgalom hatékonyságának alakulását, továbbá a hazai fizetési és elszámolási rendszerek működésével és azok felvigyázásával kapcsolatos fejleményeket. A jelentés mindezek mellett foglalkozik a pénzforgalom ellenőrzési tapasztalataival, a hazai és nemzetközi szabályozói tevékenység aktuális kérdéseivel, az értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszer szervezeti és működési átalakulásával, valamint egyéb, a fizetési rendszereket érintő aktuális témákkal.

Az MNB-Szemle márciusi számában két jegybanki tanulmány is megjelent a hazai pénzforgalommal, illetve fizetési rendszerekkel kapcsolatban: Ilyés Tamás, Takács Kristóf és Varga Lóránt a pénzforgalmi szolgáltatások díjainak és a pénzforgalom szerkezetének alakulását elemezte a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetését követően, Luspay Miklós és Madarász Annamária pedig a napközi elszámolás bevezetésének hazai fizetési rendszerek forgalmára gyakorolt hatásait vizsgálta. A tanulmányok az MNB honlapján elérhetők.

2.5. Devizatartalék-kezelés

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot, amik közül a legfontosabbak a következők:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- a monetáris politika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása),
- tranzakciós devizaigény biztosítása (államadósság-kezelés támogatása, állam deviza-kifizetéseinek kielégítése stb.)

A piaci szereplők a korábbinál is kiemeltebben figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2014 első 6 hónapja során a tartalék összességében kielégítette az „international collateral” szerepet. Az árfolyam kiszámítható, stabil alakulásának egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyam védelme érdekében.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt félévben. E körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transferek szintén az MNB-n keresztül

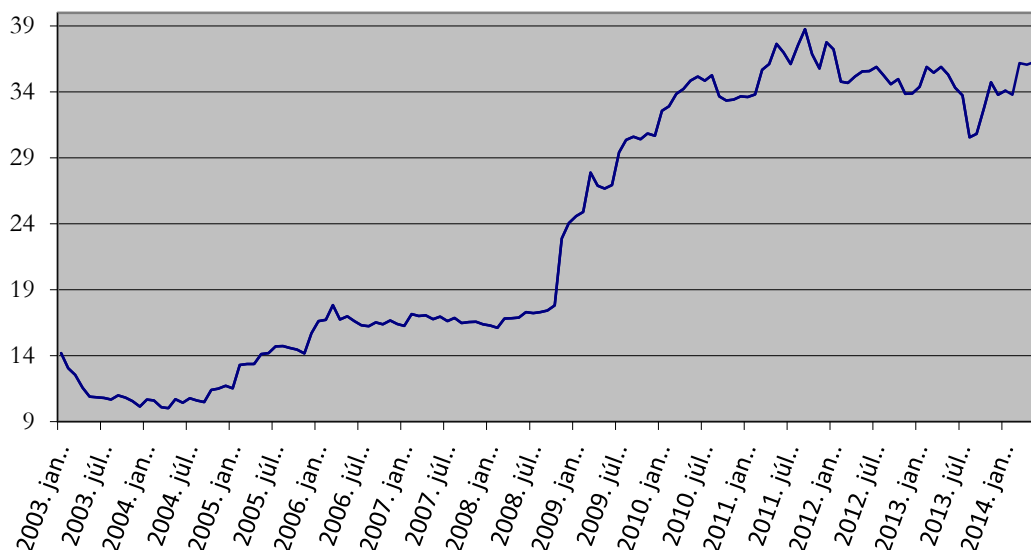
folynak, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is zökkenőmentesen zajlott.

A tartalék nagysága

2014. első félévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 36,1 milliárd euró volt, ami mintegy 2,3 milliárd euró növekedést jelent a 2013. év végéhez képest. A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt fél év során:

Az Államadósság Kezelő Központ adósság felvételi és törlesztési célú tételei összességében mintegy 945 millió euróval növelték a devizatartalékokat. A növekmény a januári euró, illetve a májusi angol font kötvénylejáratok, a márciusi kötvénykibocsátások, valamint egyéb adósságkezelési tételek eredőjeként adódott. A költségvetési szervek devizabefolyásainak és –kifizetéseinek egyenlege 650 millió euróval csökkentette a tartalékot. 2014. első félévében az Európai Bizottságtól 2,9 milliárd euró nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért eredmény a tárgyidőszakban mintegy 150 millió euró volt. A rövid fedezett betétállomány változása pedig mintegy 0,8 milliárd euró csökkenést okozott, míg a Növekedési Hitelprogram miatt a tartalék nettó mintegy 200 millió euróval csökkent.

6. ábra A devizatartalék nagyságának alakulása (milliárd EUR)

A devizatartalék szerkezete és teljesítménye

A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy a Bank a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A célokkal összhangban a Bank a devizatartalékokat euro, dollár, jen és font denominációjú portfóliókban kezeli. Árfolyamkitettséget ugyanakkor kizárólag euróban vállal: az eurótól különböző devizanemű eszközök árfolyamkockázatát döntően devizacsere (fx-swap) ügyletek segítségével euróra fedezi. Az árfolyamfedezett egyéb nem euro devizaeszközök tartását elsősorban a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a nagyobb likviditás biztosítása is indokolja.

Az MNB az ország devizatartalékát nyolc – cél és devizanem szerint – elkülönített portfólióban tartja. A nyolc portfólióból hét saját kezelésben, egy pedig – annak speciális ismereteket

igénylő volta miatt – külső vagyon- és letétkezelő útján – a Bank által megadott irányelveknek megfelelően – kerül kezelésre. A nyolc portfólióból öt aktívan menedzselte, míg három passzívan, indexkövető módon kerül kezelésre.

Az aktívan kezelt öt portfólió euróban és dollárban denominált: dollárban egy pénzüpiaci és egy befektetési portfólióval, euróban a pénzüpiaci és a befektetési mellett egy úgynevezett hitelkockázat-mentes portfólióval rendelkezik a Bank. A kizárólag állampapírokat tartalmazó font és jen portfóliókat a Monetáris Tanács erre irányuló döntésének megfelelően a benchmark szigorú lekövetésével indexhez kötött portfólióként passzívan kezeli. Az amerikai ügynökségi jelzálogleveleket (agency MBS eszközök) tartalmazó portfólió külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában szintén indexkövető passzív módon van kezelve.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét. Ebben a portfólióba kizárólag magas, „AAA”, „AA” és „A” hitelminősítésű értékpapírok (főként állampapírok), valamint e papírokat kibocsátó államok által garantált, és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülnek. Az euro befektetési portfólióba az előzők mellett magas hitelminősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok vásárolhatók; ebben a portfólióban állampapírok jellemzően csak likviditáskezelési céllal vannak. A dollár befektetési portfólióban elsősorban dollár állampapírok, és - az euro befektetési portfólióban kezelt hitelkockázatos értékpapírokhoz hasonlóan - magas hitelminőségű dollár denominációjú kötvények találhatók.

2014 első félévében a korábbi időszakban már alacsony szintre csökkent fejlett piaci hozamok devizától és futamidőtől függően eltérő mértékben, de jellemzően tovább csökkentek – az angol font hozamgörbe kivételével ahol a görbe rövidebb futamidejű pontjain emelkedés volt megfigyelhető – ami a kötvényportfóliók ártértékelődésén keresztül kedvezően hatott a tartalék időszaki teljesítményére.

A piaci mozgások portfóliókra gyakorolt hatása közgazdasági értelemben⁴ 0,98 százalék nyereséget okozott euróban számolva. A relatív megítélést segítő, az MNB kockázati preferenciáit kifejező benchmark 0,89 százalékos nyereséget ért el, így a portfólió 9 bázisponttal felülteljesítette a benchmarkot. Minden aktívan kezelt portfólió pozitív eredménnyel zárta az időszakot, eltérő mértékben felülteljesítve vonatkozó benchmarkjukat. A tárgyidőszakban a devizatartalék-kezeléshez kapcsolódó célok maradéktalanul teljesültek. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során végig rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt.

Működési kockázat-kezelés

Az MNB vezetése 2014. első félévében új működési kockázati stratégiát fogadott el. A stratégiának fontos része a hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsment, amely biztosítja az alapvető feladatok folyamatos ellátását, különösen pedig a hazai fizetési rendszer zavartalan fenntartását, ideértve a lakosság készpénzellátását rendkívüli helyzetekben is. Ezért 2014 első felében az MNB – külső szereplők bevonásával – két sikeres üzletmenet-folytonossági tesztet hajtott végre. Az év második felében még egy nagyobb szabású teszt kerül lebonyolításra.

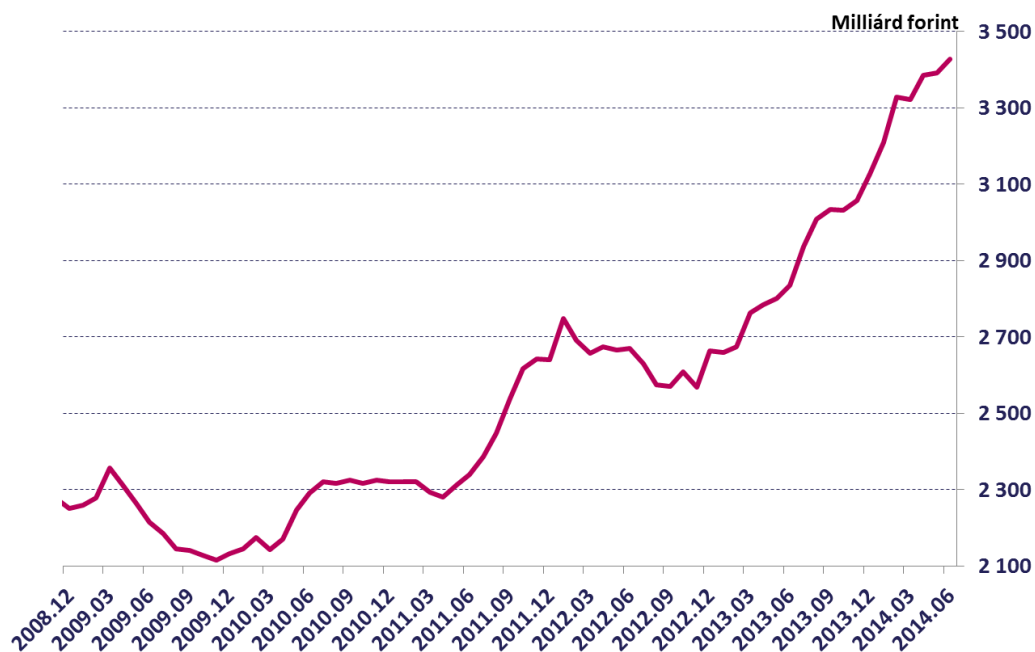
⁴ Számviteli értelemben a portfólió teljesítménye ettől eltérhet, mivel a közgazdasági értelemben vett hozam a piaci mozgásokból fakadó teljes, tehát nem-realizált hatásokat is tartalmazza.

2.6. Készpénz-logisztikai tevékenység

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2014. június végén 3424,5 milliárd forint volt. A forgalomban lévő készpénz szezonálisan igazított értéke az előző év végéhez képest 9,6 százalékkal, 300,6 milliárd forinttal növekedett.

7. ábra A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

2. táblázat Forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁵

(2014. június 30-i adatok)

Bankjegyek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	100,4	2 007,6	28,7%	59,7%
10 000 forint	111,8	1 118,1	32,0%	33,2%
5 000 forint	24,2	121,1	6,9%	3,6%
2 000 forint	21,9	43,8	6,3%	1,3%
1 000 forint	56,1	56,1	16,0%	1,7%
500 forint	35,4	17,7	10,1%	0,5%
Összesen	349,8	3 364,4	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	105,8	21,1	7,7%	40,0%
100 forint	149,7	15,0	10,8%	28,4%
50 forint	129,3	6,5	9,4%	12,3%
20 forint	246,1	4,9	17,8%	9,4%
10 forint	290,0	2,9	21,0%	5,5%
5 forint	459,3	2,3	33,3%	4,4%
Összesen	1 380,2	52,7	100,0	100,0

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 3364,4 milliárd forint, mennyisége 349,8 millió darab volt 2014 első félévének utolsó napján. Ez értékben 21 százalékos, a mennyiséget tekintve 14 százalékos növekedést mutat 2013 azonos időszakának végéhez képest. A növekedés valamennyi címletet érintette, ám elsősorban a húsz- és tízezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű.

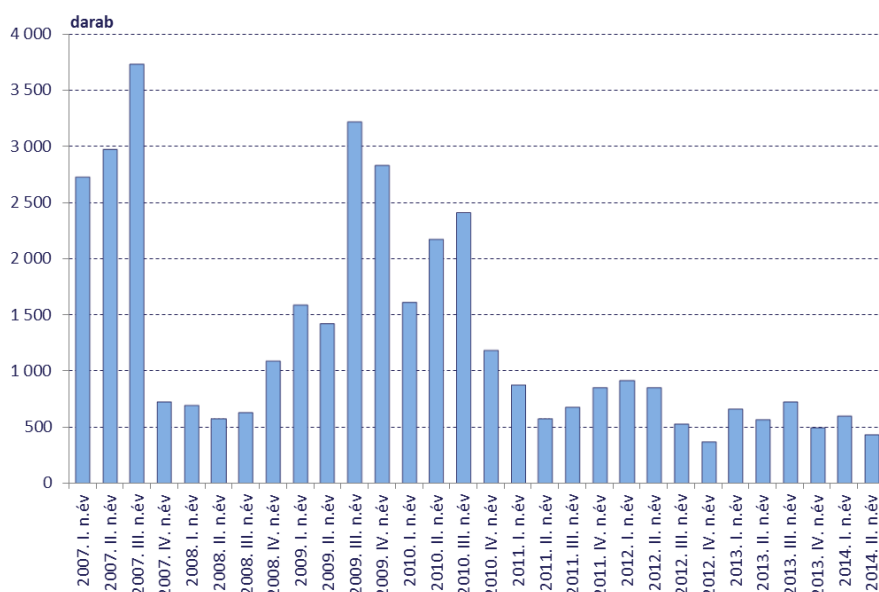
A forgalomban lévő érmék értéke 52,7 milliárd forint, mennyisége 1380,2 millió darab volt 2014. június végén. Ez értékben 8 százalékkal, mennyiségben 7 százalékkal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában. E növekedés jobbára a 200 forintos érme intenzívebb forgalomba áramlásának köszönhető.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forint bankjegyek hamisításában 2013 azonos időszakához képest 16%-os csökkenés volt tapasztalható 2014. első félévében. Az elmúlt 6 hónapban 1027 darab hamis forintbankjegy került kivonásra a forgalomból, a hamisítás mértéke a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kedvezőnek tekinthető.

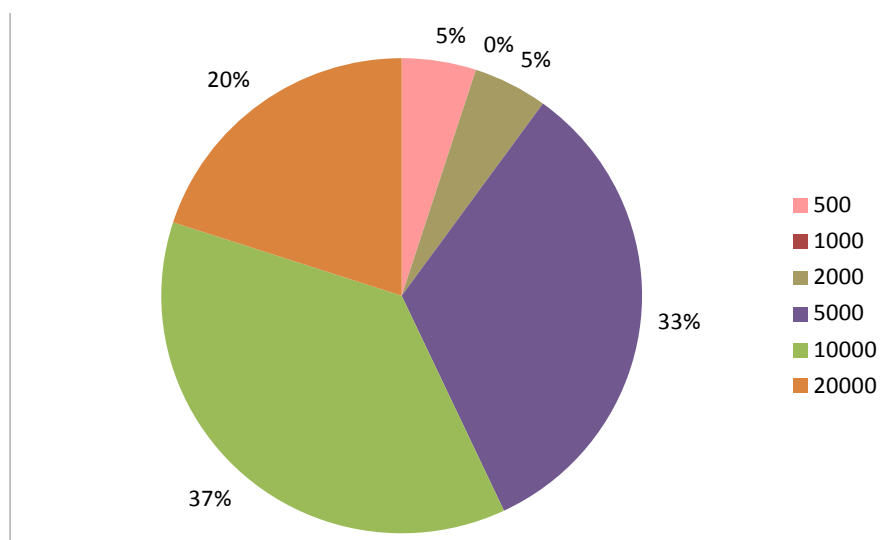
⁵ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

8. ábra A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

A lefoglalt hamisítványok többsége továbbra is a magasabb értékű címletek, így az 5000, a 10 000 és a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. Készítési módjukra változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) jellemzők. A rátekintésre esetleg megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással) és/vagy a kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

9. ábra A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2014 első félévében

A kedvező adatok az elmúlt hat hónapban is lehetővé tették az MNB számára, hogy továbbra is a hamisítás megelőzésére fordítson kiemelt figyelmet. Ennek jegyében az MNB szakértői térítésmentes képzések keretében az elmúlt félévben is folytatták a bankjegyekkel kapcsolatos ismeretek terjesztését, melynek során főként a kereskedelemben dolgozó pénztárosokat készítették fel a bankjegyllenőrzés legkorszerűbb módszereinek alkalmazására.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős: a jegybank szakértői összesen 448 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak az első félévben. Ezen belül a hamis euro bankjegyek száma 347 darab volt.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében az MNB jogosult bankjegy- és érme-kibocsátásra–ideértve az emlékbankjegyet és az emlékermét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. Az idei első félévben az MNB kibocsátotta a 2014. évi emlékérme-program első 5 érméjét.

2014-től minden nemesfémből készült emlékermét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékermét. Így az ezüst érmék 10 000 forint névértékű veretével azonos éremképpel, 2000 forintos névértékben, színesfém változatban is elkészülnek.

Mária aranyforintja emlékérme

A 2014-es év kibocsátásának legértékesebb darabjaként „Mária aranyforintja” elnevezéssel a Magyar Nemzeti Bank 50 000 forintos címletű arany emlékermét bocsátott ki március 20-án normál és négyszeres súlyú piefort veretként, illetve az emlékérme 2000 forintos címletű színesfém változata is elkészült. Az emlékérme a Középkori magyar aranyforintok sorozat (I. Károly aranyforintja, I. Lajos aranyforintja) harmadik elemeként jelent meg. Az emlékermét Soltra E. Tamás tervezte.

Ybl Miklós születésének 200. évfordulója emlékérme

Az MNB 2014. április 3-án kibocsátotta Ybl Miklós emlékermét, ezzel tiszteleg a 200 évvel ezelőtt született építész-óriás előtt.

Az emlékérme előlapjának szélén található gyöngysor-szegélyen belül, felső köriratban a „MAGYARORSZÁG”, alsó köriratban a „10 000 FORINT” felirat olvasható. Az érme bal szélén, középen a „BP.” verdejel, jobb szélén, középen a „2014” verési évszám olvasható. A középmezőben a főtí Szeplőtelen Fogantatás római katolikus plébániatemplom ábrázolása látható.

Egressy Béni születésének 200. évfordulója emlékérme

Az MNB 2014. április 22-én kibocsátotta Egressy Béni ezüst és színesfém emlékermét, amellyel feleleveníti emlékét a 200 évvel ezelőtt született zeneszerző, szövegkönyvíró, szín-műíró művésznak. Az érmét ifj. Szlávics László szobrászművész tervezte.

A Magyar Nemzeti Bank alapításának 90. évfordulója emlékérme

A jegybank alapításának 90. évfordulója alkalmából a Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2014. május 24-én bocsátotta ki ezüst és színesfém emlékermét. Az emlékérme előlapjának felső mezejében az 1924-ben kibocsátott 100 aranykorona részvény keretén szereplő virágmotívumokkal körülvett címeres rész húzódik. Kötelező elemei: „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10000 értékjelzés, a „FORINT” felirat, a „BP” verdejel, és a „2014” verési évszám.

Spányi Béla halálának 100. évfordulója emlékérem

A Magyar Nemzeti Bank 2014. június 12-én, Spányi Béla természetfestő halálának 100. évfordulójára ezüst és színesfém emlékérmét bocsátott ki. Az emlékérmé előlapján, a jobb érmemezőben Spányi Béla félalakos portré ábrázolása látható, tőle balra két vízszintes sorban az értékjelzés és a „FORINT” felirat olvasható. A portré alatt középen a „MAGYARORSZÁG” felirat, alatta az emlékérmé jobb szélén a „2014” verési évszám és a „BP.” verdejel olvasható.

2.7. Statisztikai szolgálat

Az MNB statisztikai tevékenysége 2014 I. félévében

Az Mnb tv. felhatalmazása alapján az MNB az alapvető, illetve 2013. október 1-től kezdődően az alapvető feladatok mellett a felügyeleti feladatai ellátásához személyes adatnak nem minősülő statisztikai információkat gyűjt, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, a fizetési- és elszámolási rendszerek működésének felügyezéséhez, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatásához, a makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó statisztikák összeállítása érdekében végzi statisztikai tevékenységét az MNB.

Az MNB az általa készített monetáris-, fizetésimérleg-, pénzügyi számla- és értékpapír statisztikákat, pénzügyi stabilitási, pénzforgalmi, valamint ár-, árfolyam-statisztikai, pénz- és tőkepiaci, valamint felügyeleti adatokat tartalmazó idősorokat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, többségében a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani kiadványokat is megjelentet.

Folyamatban van egy új, pénzforgalmi bevételeket tartalmazó, pénzforgalmi szolgáltatók által teljesítendő adatszolgáltatás 2014. júliustól történő elrendelése, melyet a pénzforgalmi jogszabályok változása kapcsán felmerült, a pénzforgalmi szolgáltatások árazásának figyelemmel kísérésére szolgáló adatigény indokol. Ezzel párhuzamosan, a 2014. június 28-án kihirdetett és az azt követő napon hatályba lépett ITS⁶ - amely a CRR⁷ hatálya alá tartozó intézmények európai szinten egységes felügyeleti adatszolgáltatásának tartalmát és az adatszolgáltatási határidőket írja elő, és az adatszolgáltatások beküldési módját a nemzeti felü-

⁶ A felügyelt intézmények 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti felügyeleti adatszolgáltatása tekintetében végrehajtás-technikai standardok megállapításáról szóló 2014. április 16-i 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (ITS)

⁷ A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (CRR)

gyeleti hatóságok hatáskörébe utalja - szükségessé tette a 2014. évi egyes felügyeleti adatszolgáltatási rendeletek kisebb módosítását.

Statisztikai módszertani és publikációs változások

Az Európai Unió tagországaiban egységesen 2014-ben valósul meg a fizetésimérleg-statisztikák és a nemzeti számlák adatközléseinek átalakítása az elmúlt években megújított nemzetközi módszertani szabványoknak megfelelően. Az MNB-ben 2014. első félévében befejeződött a több éve tartó felkészülés az új módszertani előírások alkalmazására, lezárultak a módszertani és informatikai fejlesztések, megtörtént az új tartalmú és szerkezetű statisztikák első előállításai. A megújult fizetésimérleg-statisztikák június 24-én, a pénzügyi számlák június 30-án jelentek meg az MNB honlapján, és ekkortól szolgáltat a jegybank statisztikai adatokat az új módszertani előírások szerint a nemzetközi intézmények részére is.

Az új adatközlések előkészítéseként, a felhasználók tájékoztatása és a változások ismertetése céljából 2014. márciusban az MNB a honlapján új oldalt indított a Statisztika menüpont alatt a módszertani átállásról, illetve több tájékoztatót tartott a statisztikák külső és belső felhasználói számára.

A fizetésimérleg-statisztikákban az új módszertan idősorokon való visszavezetése egyelőre csak 2013-ig történt meg, a szeptemberi publikációnál már hosszú, 1990-ig visszamenő, új módszertan szerinti idősorok lesznek elérhetőek. A pénzügyi számlák esetében az idősorok 1989-től kerültek revideálásra, a teljes idősoron átvezetésre került az új módszertan hatása.

A monetáris statisztikák területén 2015-ben fog jelentkezni a módszertani váltás hatása — egyéb más tartalmi változásokkal együtt — a jegybank publikációiban és a nemzetközi adatszolgáltatásokban. 2014. I. félévében folytatódott a felkészülés az EKB új monetáris mérleg- és kamatstatisztikai rendeletei alapján történő adatszolgáltatásokra. Az adatszolgáltatói terhek csökkentésére törekedve az adatigények nagyobb része becsléssel áll elő, kisebb részüket viszont beépítésre kerül a 2015-től érvényes adatszolgáltatási rendeletbe.

A 2014. januárra vonatkozó publikációtól kezdődően a nemzetközi szabványok és a felhasználók igényeihez igazodva bővült a monetáris mérleg- és kamatstatisztikai idősorokban közzétett adatok köre, valamint megváltozott a hitelek értékvesztésének módszertani kezelése is a monetáris statisztikai publikációkban.

A pénzforgalmi adatgyűjtések negyedévéssé válásával lehetőség nyílt gyakoribb pénzforgalmi adatok publikációjára, amely a pénzforgalmi folyamatok gyorsabb követésére ad lehetőséget.

Felügyeleti statisztikák

A felügyeleti statisztikák területén a félév során az európai szinten egységes tartalmú és formátumú jelentések fogadására és feldolgozására való felkészülés jelentette a legnagyobb kihívást. A hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális követelményeiről szóló Európai Unió és Tanács 575/2013/EU rendeletéhez kapcsolódó adatszolgáltatási végrehajtás-technikai standard alapján első alkalommal június 30-án küldték be az adatszolgáltatók jelentéseiket az MNB-nek, mint felügyeleti hatóságnak. Az Európai Bankhatóság által kidolgozott standard alkalmazása jelentős tartalmi és technikai változást jelent mind az adatszolgáltatók, mint pedig az MNB számára. Három bankcsoport felügyeleti adatszolgáltatását a megfelelő

ellenőrzések után az Európai Bankhatóságnak az XBRL szabvány által előírt formátumban kell megküldeni. Hasonló nagyságrendű átállásra készül az MNB a biztosítók adatszolgáltatásában is, ahol a Szolvencia II. szabályrendszer 2016. évi bevezetéséhez kapcsolódik az uniós szinten egységes tartalmú és formátumú adatszolgáltatások alkalmazására való áttérés. Az erre való felkészülés részeként az EIOPA ajánlást adott ki, melynek teljesítése érdekében az új adatgyűjtések egy szűkebb körét már 2014. évre vonatkozóan bekéri az MNB a biztosítóktól.

2.8. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége

A 2013 szeptemberében elfogadott Magyar Nemzeti Bankról szóló sarkalatos törvény megerősítette a jegybank függetlenségét, és biztosította a jogi keretrendszert a jegybank hatékony, eredményes működéséhez. Ezzel a kor kihívásainak megfelelni képes, rendkívül széles hatáskörű intézmény jött létre. A jegybanktörvényben szereplő intézményi mandátum alapján 2014. május 15-én jelent meg a Magyar Nemzeti Bank **Alapokmánya**, amely összefoglalja a jegybank küldetését, jövőképét, alapértékeit, illetve kiemelt stratégiai és intézményi céljait. Az Alapokmány szerint az MNB – alapvető feladatai ellátása mellett – stratégiai feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság fejlesztését is.

A jegybanktörvény és az MNB Alapokmánya eszközt és lehetőséget nyújt arra, hogy az MNB tevékenységével a közjót, a társadalom egészének hasznát szolgálja és hozzájáruljon a társadalmi jóléthez, támogassa a magyar társadalmat gazdagító értékteremtést, értékmegőrzést. A Magyar Nemzeti Bank alapjaiban újította meg, és 2014. június 24-én külön kiadványban is megjelentette **Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiáját**. A „Tudás és Érték” című nyilvános dokumentum kijelöli az MNB pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás fejlesztésében, az értékteremtésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében, az értékek közvetítésében betölteni kívánt szerepvállalásának fő irányait.

Az MNB **Pallas Athéné Közgazdasági Gondolkodás Programjának** megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. Ezért szakemberei, stratégiai együttműködő partnerei és a feladataihoz illeszkedő célok megvalósítása érdekében létrehozott alapítványok útján vezető szerepet kíván betölteni a közgazdasági és pénzügyi szakemberképzés megújításában, törekszik a világ élvonalába tartozó egyetemekkel, kutatóműhelyekkel, intézményekkel, szakemberekkel történő kapcsolatépítésre. A jegybank hazai és nemzetközi együttműködési háló kialakításával, továbbá szakmai műhelyek létesítésével, kiadványokkal, ösztöndíjakkal, gyakornoki és különböző szintű képzési programokkal támogatni és ösztönözni kívánja a pénzügyi és a közgazdasági gondolkodást, a gazdasági növekedést és a teljes foglalkoztatást elősegítő elemzések, publikációk, kutatások megvalósulását.

A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalási stratégiájának kiemelt részét képezi a Közgondolkodási Program szervezeti keretét jelentő a **Pallas Athéné Alapítványok** létrehozása. Az alapítványok 2014. első felének végén kezdték meg érdemi működésüket, és ennek első lépéseként közel húsz **pályázati felhívást** tettek közzé. A Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány (PADA) a társadalomtudományi gondolkodás és interdiszciplináris kutatások, a Pallas Athéné Domus Scientiae Alapítvány (PADS) a makroökonómia és pénzügyek, míg a Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítvány (PADOC) a Kárpát-medencei magyar nyelvű közgazdasági és társadalomtudományi képzések támogatására írt ki pályázatokat. Az alapítványok a tudományos fokozattal rendelkező kutatók, PhD hallgatók és egyetemisták mellett doktori iskolák, egyetemek és diákszervezetek számára is írtak ki pályázatokat.

A jegybankról szóló törvény alapján az MNB felügyeleti tevékenysége körében kiszabott bírságokból származó bevételei nevesített célokra – többek között a pénzügyi kultúra fejlesztésére és támogatások nyújtására használhatóak fel. E mellett az MNB – elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül – megtermelt nyereségéből további finanszírozást biztosít társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítására, és lehetőségeihez mérten **közösségi és karitatív célú támogatásokat** nyújt.

A közösségi célú támogatások körében az MNB küldetésének és feladatának tartja, hogy – meghatározott személyi, illetve intézményi körben – támogassa a **nemzeti kultúra** területén megvalósuló értékkeremtést, értékmegőrzést. Ezért az MNB – mások mellett – **stratégiai együttműködő partnerének** tekinti és támogatásban részesíti a Magyar Közgazdasági Társaságot, a Magyar Állami Operaházat és az Erkel Színházat; a Művészetek Palotáját; a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemet; a Rajk László Szakkollégiumot; valamint a Városmajori Alapítványt az Ér- és Szívbetegéért és a Közép-európai Idegsebészeti Alapítványt. Az MNB nyitott újabb stratégiai együttműködési megállapodást kötni más szervezetekkel, intézményekkel, illetve személyekkel is.

Az MNB **Értéktár Programja** keretében – más európai központi bankok műkincsvásárlási gyakorlatához hasonlóan – törekszik arra, hogy felkutassa, és gyűjtemény formájában megőrizze a nemzeti és más kiemelkedő értékű műkincseket, kulturális javakat, művészeti és hagyatéki értékeket, ezekből pedig olyan gyűjteményt hozzon létre, amely széles körű kulturális, művészeti és társadalmi elismerésre tarthat számot.

A jegybank **karitatív célú adományozással és önkéntes tevékenységgel** járul hozzá a közösségépítéshez, a hátrányos helyzetű emberek és csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, valamint a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez.

A fenntarthatóságra irányuló, a természeti és épített környezettel szembeni általános intézményi felelősségen túl a jegybank **példaértékű és élenjáró gyakorlat** kialakítására törekszik a környezetvédelem és műemlékvédelem terén. Ehhez kapcsolódva 2014. első felében elfogadást nyert az MNB 2014-2016. évekre vonatkozó, **megújított környezeti politikája**.

2.9. Az MNB eredményének alakulása

A Magyar Nemzeti Bank 2014 első félévi eredménye 18 milliárd forint nyereség volt. A jegybank eredményét és mérlegszerkezetét elsősorban a hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok, valamint a monetáris politika céljai és választott eszközei határozzák meg. 2014 első félévében a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó deviza beáramlás, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;
- a forintkamatok és a nemzetközi deviza kamatszint változása; valamint
- a forint árfolyamváltozása.

3. táblázat: Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

milliárd forint				
Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-33,2	6,9	40,1
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-131,6	-87,2	44,4
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	98,4	94,1	-4,3
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-64,7	-56,7	8,0
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	60,4	248,4	188,0
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-4,1	-180,6	-176,5
7	Eredmény (1+4+5+6)	-41,6	18,0	59,6
8	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
8	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	602,6	683,3	80,7
9	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	-73,6	-70,8	2,8

*Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 2014 első félévében 6,9 milliárd forint nyereség volt, 2013 hasonló időszakához képest 40,1 milliárd forinttal javult. 2014-ben — a korábbi időszakok veszteségével szemben — az MNB kamateredménye pozitívvá vált. Ez annak tudható be, hogy bár a jegybank mérlegszerkezete nem változott jelentősen — a mérlegfőösszeg közel 90 százalékát kitevő devizatartalékok döntően forintforrások finanszírozzák —, de a devizahozamok és az átlagos forintkamat közötti eltérés csökkenése lehetővé tette a kamateredmény fokozatos javulását.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 87,2 milliárd forint veszteség volt, 2013. azonos időszakához képest 44,4 milliárd forinttal alacsonyabb. A naptári napokkal súlyozott átlagos jegybanki alapkamat ebben az időszakban 244 bázisponttal csökkent az egy évvel

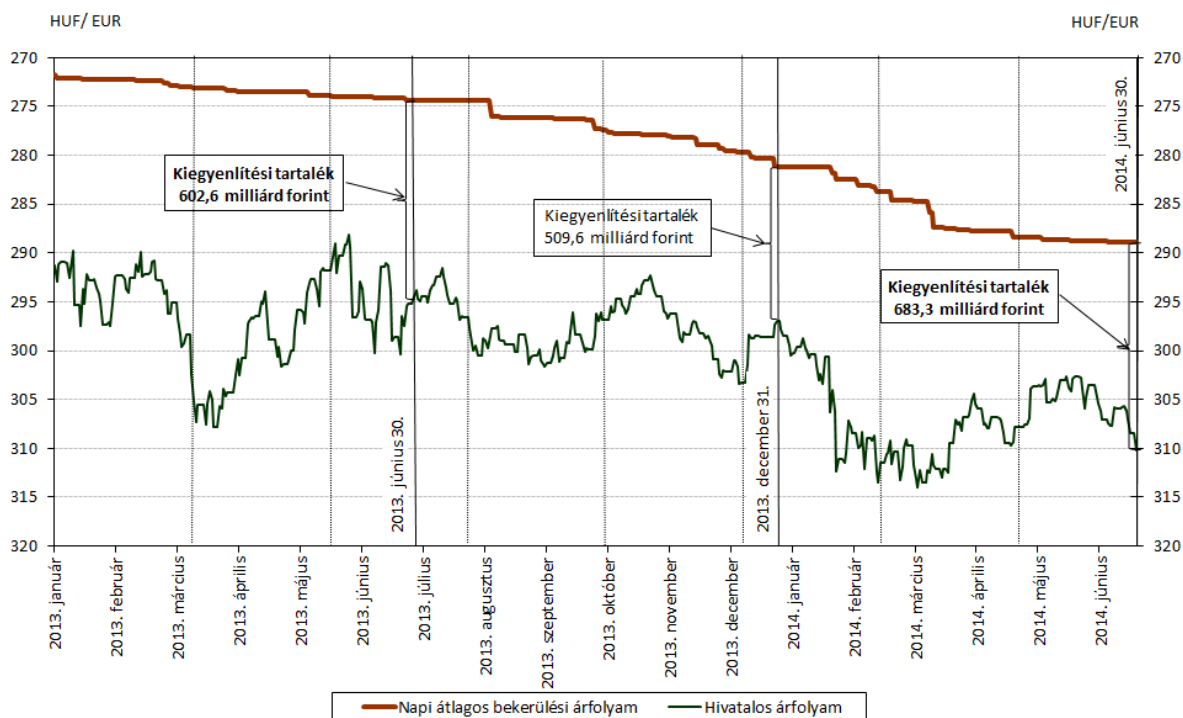
korábbihoz képest. Az alapkamathoz kötött kamatozású forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) állománya emelkedett. A kamateredmény javulása az alapkamat csökkenésének tudható be.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 94,1 milliárd forint nyereség volt, az előző évhez képest 4,3 milliárd forinttal csökkent elsősorban a devizatartalékok utáni alacsonyabb kamatbevételek miatt. A tartalék szintje euróban számítva 2014 első félévében emelkedett, átlagos állományát tekintve magasabb volt a 2013 első félévinél, a tartósan alacsony hozamkörnyezet okozta a kamatbevételek csökkenését. Az IMF-től felvett hitel előtörlesztése és a jegybank által korábban kibocsátott devizakötvények lejáratát követően a devizában fizetett kamatok is alacsonyabbak voltak a 2013 első félévinél.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 56,7 milliárd forint veszteség volt. Ez az eredménykategória döntő mértékben a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó realizált eredményt tartalmazza, ezen kívül pedig — lejárat vagy eladás esetén — a magyar államkötvények, valamint a jelzáloglevelek realizált árfolyameredményét. A devizatartalékban magas arányt képviselnek a fix kamatozású magas kuponú papírok, melyek folyamatosan a piaci hozamoknál magasabb kamatbevételt biztosítanak. Ezen papírok beszerzésére névérték felett kerül sor, így az értékpapírok lejáratakor vagy eladásakor veszteséget kell elszámolni, ennek tudható be a pénzügyi műveletek realizált vesztesége.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése, valamint a devizaeladások mértéke. A 2014. január-júniusi időszakban a forint árfolyama jellemzően gyengébb volt, mint 2013 hasonló időszakában, a hivatalos és a bekerülési árfolyam közötti különbség az első negyedévben a korábbihoz képest emelkedett. Ebben az időszakban a devizaeladások volumene is meghaladta a szokásos mértéket, melyekre devizakötvény-lejáratok és az ÁKK adósságkezeléséhez kapcsolódóan került sor. Az első félévben összesen 248,4 milliárd forint árfolyamnyereség keletkezett.

10. ábra: A forint árfolyamának alakulása (fordított skála)

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék-képzést, –felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 176,5 milliárd forinttal emelkedtek 2014 első félévében. E mögött a Pallasz Athéné Közgondolkodási Program keretében alapítványoknak történő alapítói vagyonátadás áll.

A saját tőke állománya 2014. június 30-án 658,5 milliárd forint volt. Nagyságát alapvetően a kiegyenlítési tartalékok — azon belül is a forint árfolyam kiegyenlítési tartalékának — szintje határozta meg, változásában pedig szerepet játszott az éves eredmény alakulása is.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2013. június végéhez képest 80,7 milliárd forinttal lett magasabb. Ennek elsősorban az az oka, hogy megemelkedett az átértékelésre kerülő devizaeszközök állománya, miközben nem csökkent a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2014. június 30-án 683,3 milliárd forint volt.

2014. június 30-án a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 70,8 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett — részben a korábban említett magas kuponú papírokhoz köthetően —, mely a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában jelent meg.

2.10. Az MNB gazdálkodása

Személyi jellegű ráfordítások

A személyi jellegű ráfordítások alakulására a 2014- es év első felében alapvetően a 2013-es év eseményei voltak hatással, amelyek közül a két legfontosabb ebből a szempontból az, hogy 2013-ban a javadalmazási rendszer megváltozott, a korábbi bónuszrendszer kivezetésre került, és 2013. október 1-én a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének munkatársai átvételre kerültek a 2013. évi CXXXIX-es törvény 183. §-a alapján. A MNB új bérsáv alapú struktúrájába kellett beilleszteni a PSZÁF illetmény alapú javadalmazással rendelkező munkatársait. Ezzel egy időben a juttatási rendszerek egységesítése és a juttatási portfólió diverzifikációja is szükségessé vált. Ezek a feladatok 2014. január 1-i hatállyal kerültek megvalósításra.

Az MNB személyügyi gazdálkodása

2014 első félévében a Személyügyi igazgatóság a személyügyi folyamatok belső szabályozási környezetének a kiszélesedett működéshez való hozzáigazítását tekintette, amelyek a jegybank jövőbeni sikeres személyügyi működésének alapját jelentik.

2014. január hónapjában megtörtént a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének munkaköri rendszerének és ezáltal bérstruktúrájának teljes harmonizációja a MNB bérsáv rendszerével. Ezzel befejeződött a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének volt munkatársainak az MNB szervezetébe történő integrációja.

Létszám és munkaidő kihasználtság alakulása

Az MNB havi átlagléttszáma (1136,5 fő) a 2014. január—június közötti időszakban az MNB-PSZÁF integráció hatásaként 537,2 fővel volt magasabb az előző év ugyanezen időszakának átlagléttszámától. A 2014. június havi záró létszám 1195 fő volt, a foglalkoztatottak száma 594 fővel (98,8 százalékkal) volt magasabb a 2013. június végi záró létszámnál (601 fő).

Az MNB 2014. évi létszámának alakulására egyrészt a létszámtervben szereplő, valamint a szervezeti átalakuláshoz kapcsolódó intézkedések gyakoroltak hatást.

A természetes elvándorlásból adódóan és minőségi cserék következtében 124 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg az év első hat hónapja folyamán, ebből 17 esetben határozott idejű szerződés lejárt, illetve próbaidőn belüli munkaviszony megszüntetés volt az ok. Ugyanezen időszakban a Magyar Nemzeti Bank előtt álló kihívásoknak és a megváltozott feladatoknak megfelelő működési struktúrák megfelelő személyi állomány kialakítása érdekében 198 új munkatárs felvétele történt meg átalakított vagy új pozíciókba. A munkaidő kihasználtsága az előző évek stagnálásához és enyhe visszaeséséhez képest az idei év első hat hónapjában 5,7 százalékpontos növekedést mutat az előző évhez képest.

Mutatók	2010	2011	2012	2013	2014. jan.-jún.
Munkaidő					
Munkaidő-kihasználtság*	85,1%	85,0%	83,9%	81,4%	87,2%
Betegség miatti kieső idő**	1,6%	1,7%	1,3%	1,4%	1,6%
* Munkaidő-kihasználtság = ténylegesen ledolgozott idő / munkarend szerinti idő.					
** Betegség miatti kiesett idő = (betegszabadság + táppénzes napok száma) / munkarend szerinti idő.					

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

4. táblázat: Az MNB 2014. I. félévi működési költségeinek alakulása

M e g n e v e z é s	2014. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2014. I. félévi tény	Index (2014. I. félévi tény/ 2014. I. félévi ütemezett terv)
	millió forintban		százalékban
Személyi jellegű ráfordítások	7 624	8 002	105,0
Banküzemi általános költségek	6 624	6 029	91,0
Összesen	14 248	14 032	98,5

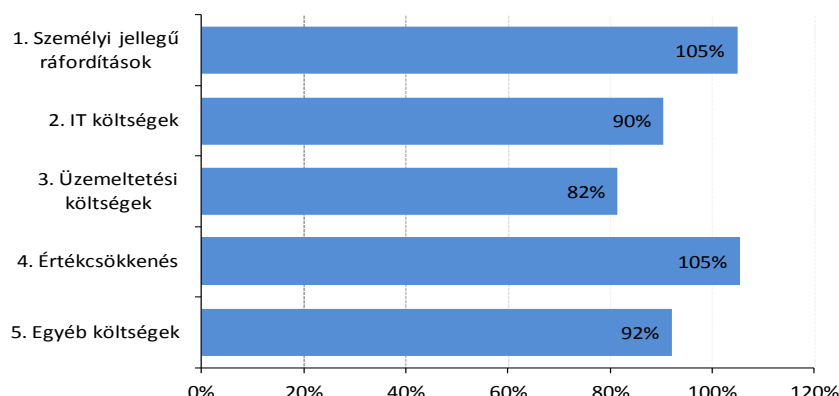
A működési költségek 2014. I. félévi tényleges összege 14 032 millió forint, ami az ütemezett tervtől⁸ 1,5%-kal marad el. Miután 2013 I. félévében az MNB még nem a felügyeleti tevékenységgel kibővült feladatkört látta el, ezért a 2014. I. félévi költségek nem hasonlíthatók az előző év hasonló időszakához.

Az I. félévi tervteljesítést döntően meghatározta a banküzemi egyéb (főként a Növekedési Hitelprogram (NHP) kommunikációjával kapcsolatos) költségek, valamint a fegyveres őrzés-védelmi kiadások tervezettől való elmaradása, amiket részben ellensúlyoztak a személyi jellegű ráfordításoknál a tervhez képest felmerült – főként a bérstruktúra harmonizációjával összefüggő – kiadások.

A 2014. évi működési költségterv jóváhagyása óta eltelt változások átvezetéseként – ideértve a pénzügyi tervet érintő, az I. félév során hozott igazgatósági határozatok teljesítését is – július második felében az MNB Igazgatósága a működési költségterv módosítására vonatkozó javaslatot fogadott el.

⁸ Megjegyezzük, hogy az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

11. ábra: A 2014. I. félévi működési költségek fő költségnem-csoportonkénti alakulása az ütemezett tervhez képest

Személyi jellegű ráfordítások

A 2014. I. félévi személyi jellegű ráfordítások (8 002 millió forint) az ütemezett tervet 5,0%-kal (378 millió forinttal) haladták meg.

A személyi jellegű ráfordítások alakulására 2014 első felében alapvetően a 2013. év eseményei voltak hatással, amelyek közül a két legfontosabb az, hogy 2013-ban a javadalmazási rendszer megváltozott, a korábbi bónuszrendszer kivezetésre került, s 2013. október 1-jén a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének munkatársai átvételre kerültek, a 2013. évi CXXXIX. törvény 183. §-a alapján. A MNB új bérsáv alapú struktúrájába kellett beilleszteni a PSZÁF illetmény alapú javadalmazással rendelkező munkatársait. Ezzel egy időben a juttatási rendszerek egységesítése és a juttatási portfólió diverzifikációja is szükségessé vált. Ezek a feladatok 2014. január 1-i hatállyal kerültek megvalósításra.

Banküzemi általános költségek

A 2014. I. félévi banküzemi általános költségek (6 029 millió forint) az ütemezett tervnél 9,0 százalékkal alacsonyabbak.

Az *IT-költségek* az ütemezett tervtől 81 millió forinttal maradnak el. Ez döntően az informatikai tanácsadói díjak alakulására vezethető vissza, miután június 30-ig a tervezettnél kisebb összegben volt szükség embernapi alapú szerződésekből keretlethívásra. Ezenkívül az IT biztonsági szaktanácsadásra és biztosításra vonatkozó beszerzési eljárás jelenleg még folyamatban van, ezért a tervezett kiadások az ütemezetttnél később merülnek majd fel.

Az ütemezettthez viszonyítva alacsonyabbak az *üzemeltetési költségek* is (276 millió forinttal, 18,5%-kal), az elmaradás túlnyomó része a fegyveres őrészvédelmi költségnél jelentkezik főként abból adódóan, hogy a Készenléti Rendőrség szolgáltatásait az I. félév során a tervezettnél alacsonyabb szinten vette igénybe a Bank.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2014. I. félévi összege (869 millió forint) 5,5 százalékkal (45 millió forinttal) magasabb az ütemezett tervnél. Ennek oka az, hogy a tervezési időszakban ismert információk alapján a PSZÁF-tól átvett eszközök amortizációs költségének terve alacsonyabb a tényleges értéknél.

Alacsonyabbak az ütemezett tervnél – több mint 278 millió forinttal – a 2014. I. félévi *egyéb költségek* is. Ez döntően a kommunikációs költségek tervtől való elmaradásából adódik, miután az NHP-val kapcsolatos tényleges kampányköltségek egyelőre alatta maradnak a tervezettnek. Ebben közrejátszott az is, hogy a tervezés februártól szakaszosan ismétlődő módon történt, viszont marketing szempontból a kampány intenzitása a megjelenések számával együtt fokozatosan növekszik. Ugyancsak elmaradnak az ütemezett tervtől az oktatási költségek, mivel az MNB áprilisban elfogadott képzési tervének megvalósítását célzó szerződéskötések egy része még folyamatban van.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve a tárgyi eszköz ellátottság mennyiségi és minőségi színvonalának fenntartásához fejlesztési projektek, beszerzések szükségesek. A beruházások 2014. évi jóváhagyott terve a normál üzemmenethez kapcsolódóan 2 663 millió forint. Ezen felül jóváhagyásra került egy keretösszeg a társadalmi felelősségvállalási program megvalósítása, a belső képzések helyszínének biztosítása, valamint a meglévő és a jövőben vásárolandó ingatlanok felújítása, átépítése, rekonstrukciója érdekében is. 2014. I. félévben a beruházások kapcsán 1 368 millió forint került kifizetésre, aminek túlnyomó részét az oktatási, irodai és egyéb intézményi célokra beszerzett két ingatlan értéke teszi ki.

Az MNB célja és feladata a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelése, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítása. A Magyar Bankszövetség kiadványának alapítói és kiadó jogai átvétele e célok megvalósítását segíti egy tudományos igényességű pénzügyi szakmai kiadvány által.

A jegybanki statisztikát támogató információs rendszer minősége döntő fontosságú, s e tevékenységnek elengedhetetlen eszköze a megfelelő színvonalú informatikai támogatás. Az informatikai fejlesztések között 2014-ben is folytatódik az Integrált Statisztikai Rendszer programja, amelynek keretében főként a hatályos módszertani változások miatt szükségessé vált fejlesztések valósulnak meg. Folyamatban van a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszer technológiai korszerűsítése is. A felügyeleti jelentéseket az Európai Bankhatóság felé egy új formátumban kell elküldeni, emiatt valósul meg a szükséges alkalmazás beszerzése, valamint a Magyar Nemzeti Bank jelentések definiálására, fogadására szolgáló rendszer felkészítése az új felügyeleti jelentések kezelésére. A készpénzlogisztikai tevékenységhez kapcsolódóan folyamatban vannak a bankjegyfeldolgozást támogató tranzakció (EBIZ) és az Integrált emissziós rendszer ügyfélkapcsolati moduljának (WebeC) újraírása miatti fejlesztések.

Jelentős épületvillamossági munka keretében valósult meg az MNB épületeiben a szünetmentes áramellátó rendszerek tároló-kapacitását szolgáló ipari akkumulátorok cseréje.

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

Rövidítések

ALCO: Eszköz-forrás bizottság

ÁSZ: Állami Számvevőszék

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BKR: Bankközi Klíringrendszer

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

MNB: Magyar Nemzeti Bank

MOT: Mobil oktatási tér

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

NHP: Növekedési Hitelprogram

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PIP: Pénzügyi Iránytű Program

POP: Pénzügyi Oktatási Program

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, mely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswap ügylet: olyan — általában rövid lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magába.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM—II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM—II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál ± 15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swapügylet: lásd devizaswap ügylet

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right — különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható — még le nem hívott — hányada.

Kamatláb futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswap- (currency swap) ügylet: olyan — általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magába.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és — bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított — változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: a jegybankba történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamveszteségét a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNB tv.: 2011. évi CCVIII. törvény a Magyar Nemzeti Bankról.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára — amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot — mindez kötelezettséggént értelmezendő.

Pénzpiaci alapok: a pénzpiaci alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzpiaci eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzpiaci eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzpiaci eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megsze-

rezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet —egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 27 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átívelő és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatosított érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) RÉSZ A MAGYAR NEMZETI BANK 2014. ELSŐ FÉLÉVI BESZÁMOLÓJA

1. A MAGYAR NEMZETI BANK MÉRLEGE

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2013.12.31	2014.06.30	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	959 895	972 319	12 424
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	138 380	137 795	-585
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	820 888	833 908	13 020
	3. Egyéb követelések	627	616	-11
	II. Követelések devizában	10 308 536	11 479 712	1 171 176
3.9.	1. Arany- és devizataralék	9 933 839	11 109 732	1 175 893
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	18 378	17 301	-1 077
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	13	6 484	6 471
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	356 306	346 195	-10 111
	III. Banküzemi eszközök	33 431	45 085	11 654
3.12.	ebből: Befektetett eszközök	33 267	43 580	10 313
3.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	136 112	122 040	-14 072
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	11 437 974	12 619 156	1 181 182
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2013.12.31	2014.06.30	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	9 470 835	10 875 888	1 405 053
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	242 019	2 015 181	1 773 162
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	864 490	792 182	-72 308
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	3 188 994	3 424 546	235 552
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	5 175 332	4 643 979	-531 353
	VII. Kötelezettségek devizában	1 455 590	1 018 887	-436 703
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	509 886	246 963	-262 923
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	571	19 232	18 661
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	945 133	752 692	-192 441
3.13.	VIII. Céltartalék	4 075	3 570	-505
	IX. Banküzem egyéb forrásai	15 624	16 604	980
3.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	27 290	27 739	449
3.15.	XI. Saját tőke	464 560	676 468	211 908
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	9 762	36 057	26 295
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	509 603	683 277	173 674
3.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-91 100	-70 828	20 272
	6. Mérleg szerinti eredmény	26 295	17 962	-8 333
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	11 437 974	12 619 156	1 181 182

* A mérleg szerinti eredmény 2013. december 31-re vonatkozóan az éves eredményt, 2014. június 30. tekintetében az I. féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2014. szeptember 16.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A MAGYAR NEMZETI BANK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2013. I. félév	2014. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	10 725	5 655	-5 070
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	4 407	2 604	-1 803
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	5 981	2 745	-3 236
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	0	4	4
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	337	302	-35
3.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	127 394	131 516	4 122
	1. Devizataralékok utáni kamatbevételek	104 697	93 137	-11 560
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	1 160	34	-1 126
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	21 537	38 345	16 808
3.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	76 131	255 726	179 595
3.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	20 475	2 060	-18 415
3.21.	V. Egyéb bevételek	3 680	7 167	3 487
	1. Jutalékbevételek	430	427	-3
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 250	652	-2 598
3.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	0	6 088	6 088
3.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	1 503	968	-535
3.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	0	118	118
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	82	163	81
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	239 990	403 373	163 383
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2013. I. félév	2014. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	142 315	92 830	-49 485
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	13 653	14 529	876
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	13 661	7 044	-6 617
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	114 835	71 257	-43 578
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	166	0	-166
3.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	29 052	37 465	8 413
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	113	160	47
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	0	2	2
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	6 634	887	-5 747
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	22 305	36 416	14 111
3.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	15 675	7 287	-8 388
3.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	2 184	866	-1 318
3.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	85 157	58 784	-26 373
3.21.	XV. Egyéb ráfordítások	563	173 109	172 546
	1. Jutalékráfordítások	382	434	52
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	181	172 675	172 494
3.13.	XVI. Céltartalékképzés	472	463	-9
3.13.	XVII. Értékvesztés	0	430	430
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	6 158	14 177	8 019
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	281 576	385 411	103 835
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	-41 586	17 962	59 548
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jövőbeli) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI-XXII)	-41 586	17 962	59 548

Budapest, 2014. szeptember 16.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET

3.1. Az MNB számviteli politikája

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (továbbiakban: a részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredmény-elszámolási szabályait a féléves beszámolóra vonatkozóan.

3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és - veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és - vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és forrásai, illetve mérlegen kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegen kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket, értékpapírokat. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

Az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 176115.

3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkel különbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggént vagy -veszteséggént kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegén kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a június 30-án érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott középár) és a nyilvántartási érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -vesztést a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztése eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát június utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli, amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

Az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat bruttó módon, azaz az egyéb devizakövetelések soron kell kimutatni. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvények a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletthez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban

befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont ártértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és

- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék	
Megnevezés	2014.06.30
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10-50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2-3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9-50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5-33
Számítástechnikai berendezések	9-33
Emissziós gépek	5-33
Műszerek, mérőeszközök	9-33
Bankbiztonsági eszközök	2-33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3-33

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok az irányadók, ettől azonban a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2014. I. félévi mérlegére és eredményére

Az MNB mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

2014 I. félévében 18 milliárd forint volt az MNB nyeresége. A makrogazdasági folyamatok közül a forintárfolyam alakulása volt jelentős hatással az eredményre. A félév folyamán a forint hivatalos árfolyama egy 17 forint/eurós sávban ingadozott, 2014. június 30-án 310,19 forint/euro volt az MNB által jegyzett árfolyam, ez 4,5 százalékos gyengülést jelentett 2013 végéhez képest. A hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése az év végén 15,76 forint/euro volt, ehhez képest a félév végre 21,24 forint/euróra emelkedett. A devizaeladások volumenét 2014 első felében döntően az ÁKK-val bonyolított, főként devizakötvény-lejáratokhoz kapcsolódó tranzakciók, a MÁK deviza-kifizetései határozták meg. Devizaeladásokon összesen 248,4 milliárd forint nyereséget realizált az MNB a januártól júniusig terjedő időszakban.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka – mint nem realizált átértékelési nyereség – 173,7 milliárd forinttal 683,3 milliárd forintra nőtt 2014. június végére. Az MNB nettó devizapozíciója 0,2 milliárd euróval csökkent 2014 első hat hónapjában, a félév végi állomány 32,1 milliárd euro (9 960,4 milliárd forint) volt.

Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2014. június 30-án 12 619,2 milliárd forint volt, 2013 végéhez viszonyítva mintegy 10 százalékkal növekedett. A változás eszköz oldalon a devizatartalék bővülésével magyarázható, elsősorban az állam által kibocsátott devizakötvények, a beáramló EU-transzferek, és a forintárfolyam gyengülése folytán. Forrás oldalon az irányadó kamaton kamatozó, illetve ahhoz kötött forintforrások növekedése volt meghatározó.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 6,9 milliárd forint nyereség volt 2014 I. félévében, ami 40,1 milliárd forinttal jobb, mint 2013 I. félévében volt. A forint-kamatveszteség 44,4 milliárd forintos csökkenésében a jegybanki irányadó kamat közel két éve tartó 10-25 bázispontos vágásainak volt meghatározó szerepe. A 2013. I. félévi 5,09 százalékos átlagos jegybanki alapkamat csaknem felére csökkent, 2014 I. félévében 2,65 százalék volt. A deviza kamategyenleg 4,3 milliárd forintos romlását alapvetően a jegybank nettó devizaköveteléseinek bázisidőszakhoz viszonyított magasabb átlagállománya, valamint a devizahozamok alakulása határozta meg.

A pénzügyi műveleteken 2014 júniusáig 56,7 milliárd forint veszteség realizálódott. Ezt az eredménykategóriát nagymértékben a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásai határozzák meg, a piaci mozgásokból származó eredmény az értékpapírok eladásakor/lejáratakor realizálódik. Az időszaki veszteség nagyrészt a névérték felett, magas kuponnal vásárolt értékpapírok lejáratához köthető.

2013. október 1-jétől az MNB feladatai bővültek. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) mint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó önálló szerv megszűnt, feladatait a hatályos MNB tv. alapján az MNB vette át. Ennek megfelelően az MNB gyakorolja és teljesíti a PSZÁF jogait, illetve kötelezettségeit. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek és ráfordítások 2013. október 1-jétől az MNB eredményében jelennek meg.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 2.9. fejezetét.

3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	585	0	-585
	1—5 éven belüli lejáratú államkötvények	8 508	12 477	3 969
	5 éven túli lejáratú államkötvények	129 287	125 318	-3 969
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	138 380	137 795	-585

Az állampapírok állománya 2014. június 30-án bekerülési értéken 137,8 milliárd forint volt, 0,6 milliárd forinttal kevesebb, mint 2013 végén. Egy, a félév során lejárt hitelkonszolidációs államkötvény okozta az állomány csökkenését.

3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Központi költségvetéssel kötött forward ügyletek	0	4 809	4 809
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	18 378	12 492	-5 886
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	18 378	17 301	-1 077

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron a költségvetéssel kötött származékos devizaügyletek 17,3 milliárd forintos nettó követelésállománya szerepelt. Ezen ügyleteket a devizaadósság deviza- és kamatszerkezetének beállítására kötötte az ÁKK az MNB-vel.

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	- 1 éven belüli	345	8 244	7 899
	- 1—5 éves	7 816	2 464	-5 352
	- 5 éven túli	10 217	6 593	-3 624
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	18 378	17 301	-1 077

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	- HUF	0	940 398	940 398
2.	- EUR	785 459	807 447	21 988
3.	Forward- és swapkövetelések (1+2)	785 459	1 747 845	962 386
4.	- HUF	0	12 168	12 168
5.	- EUR	0	923 421	923 421
6.	- USD	767 081	794 955	27 874
7.	Forward- és swapkötelezettségek (4+5+6)	767 081	1 730 544	963 463
8.	Nettó devizakövetelés (3-7)	18 378	17 301	-1 077

3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	241 678	2 014 807	1 773 129
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	279	313	34
	Egyéb	62	61	-1
VI.1.	Központi költségvetés betétei összesen	242 019	2 015 181	1 773 162

A központi költségvetés forintbetéeteinek állománya 2013 végéhez viszonyítva 1773,2 milliárd forinttal emelkedett. Az ÁKK a március dollárkötvény kibocsátásából befolyt devizát az MNB-nél forintra konvertálta, jelentősen duzzasztva ezzel a KESZ állományát. A továbbiakban a sikeres és folyamatosan terven felüli forintállampapír-kibocsátások miatt volt magas az állomány szintje.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Központi költségvetés devizabetétei	509 886	246 963	-262 923
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	0	0	0
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	509 886	246 963	-262 923

A központi költségvetés devizabetéeteinek mindegyike éven belüli lejáratú csoportba tartozott, állománya 2014. június 30-án 247 milliárd forint volt, 2013 végéhez képest mintegy 262,9 milliárd forinttal csökkent. Kormányzati döntés alapján az ÁKK már csak likviditáskezelési célból tart az MNB-nél devizabetétet, a devizabevételeit alapvetően forintra konvertálja.

A központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok a nettó egyenleg előjelének megfelelően a követelések között került kimutatásra (3.4 pont).

3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013.12.31	2014.06.30	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	-103 639	-1 877 386	-1 773 747
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-491 508	-229 662	261 846
	Összesen	-595 147	-2 107 048	-1 511 901

3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	112 021	3 300	-108 721
	Jelzáloglevelek	41 496	28 254	-13 242
	NHP refinanszírozási hitelek	667 342	802 354	135 012
	Egyéb hitelintézeti követelések	29	0	-29
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	820 888	833 908	13 020

A hitelintézetekkel szembeni követelések állománya 2014. június 30-án 833,9 milliárd forint volt. Az előző év végéhez képest bekövetkezett 13 milliárd forintos növekedés több tétel eredőjeként adódott.

Az összes állomány meghatározott részét az NHP refinanszírozási hitelek alkotják. Az MNB 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló Növekedési Hitelprogramját. A kis- és középvállalkozások hitelezésére (I. pillér) és meglévő devizahiteleinek kiváltására (II. pillér) az első szakaszban összesen 750 milliárd forint hitelkeret került allokálásra. 2013 szeptemberében – az első szakasz sikerére tekintettel – a Monetáris Tanács a program folytatása mellett döntött. A program 2013. október 1-jén indult második szakaszának keretében 2014 végéig, az I. pillérhez kapcsolódó beruházási kölcsönök esetében 2015. június 30-ig, faktoringhoz kapcsolódó refinanszírozási hitelek esetében pedig 2017. december 5-ig igényelhetnek hitelt a kis- és középvállalkozások. A hitelintézetek számára a második szakaszban rendelkezésre álló keretösszeg 500 milliárd forint, amit a Monetáris Tanács legfeljebb 2000 milliárd forintig emelhet. A hitelintézetek a 2013. szeptember 30-i állapot szerinti – az NHP első szakaszában folyósított hiteleket is tartalmazó – forint és deviza KKV-hitelállományuk 100%-ának erejéig részesülhetnek a forrásból. Ez az első szakasszal ellentétben nem egy kezdeti allokáció alapján történik, hanem a KKV-kkal megkötött hitelszerződések „érkezési” sorrendjét kell figyelembe venni. Az I. és II. pillérben nyújtott refinanszírozási hitelek állománya összesen 802,4 milliárd forint volt 2014. június 30-án, ebből az első szakaszban 618,5 milliárd forint, a második szakaszban 183,9 milliárd forint hitel került kihelyezésre, a hitelek törlesztése már megkezdődött.

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állományának változása mögött döntően a kétéves lejáratú fedezett hitelek lejárat miatti csökkenése áll (az utolsó hitel 2014 júliusában járt le). Ezt az aktív oldali monetáris politikai eszközt a bankok hitelezési képességének erősítése és egyben a vállalati hitelezés támogatása érdekében 2012 áprilisában vezette be a jegybank. A hitel kamatköltsége a mindenkori jegybanki alapkamattal egyezik meg.

A jelzáloglevelekkel kapcsolatos követelések 13,2 milliárd forinttal 28,3 milliárd forintra csökkentek 2014. június 30-ra. Ez az érték a bruttó követelések állományát jelenti, ami a névértéken kívül tartalmazza még a beszerzési árfolyam-különbözetet is. A 2013. év végi 42,6 milliárd forint névértékű állományból 3 jelzáloglevél járt le összesen 12,6 milliárd forint értékben a félév során.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	- 1 éven belüli	150 097	69 558	-80 539
2.	- 1-5 év	281 246	332 634	51 388
3.	- 5 éven túli	389 545	431 716	42 171
4.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen (1+2+3)	820 888	833 908	13 020

millió forint

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	-43 602	41 726	85 328
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-558	-12 748	-12 190
	Összesen	-44 160	28 978	73 138

A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció a 2013 végi 44,2 milliárd forintos nettó kötelezettséghez képest 2014. június 30-ra 29 milliárd forint nettó követelésbe fordult. Ezen belül a nettó forintpozíció 85,3 milliárd forinttal javult, a félév végi állomány 41,7 milliárd forint nettó követelés volt. Javította a pozíciót az NHP hitelállomány növekedése és az overnight betétek állományának csökkenése, míg a jelzáloglevelek lejáratát, a kétéves fedezett hitelek kifutása, valamint a belföldi hitelintézetek bankszámlabetéteinek növekedése ezzel ellentétes irányba hatott.

A nettó devizakötelezettségek 12,2 milliárd forinttal nőttek 2013 végéhez képest, állományuk június végén 12,7 milliárd forint volt. A hitelintézetekkel szembeni devizaügyletek állománya a velük kötött és az időszak végén nyitott devizaswap ügyleteket foglalja magába. A devizaswapok – nettó egyenlegüknek megfelelően – 2013 végén a kötelezettségek között, 2014. június 30-án a követelések között kerültek kimutatásra, mindkét időszak végén csak az egynapos swap iránt jelentkezett kereslet. Az NHP program III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki FX-swap és currency swap tendereken a hitelintézeti partnerek számára allokkált teljes swap állomány 568 millió euróról 781 millió euróra emelkedett a félév során. A currency swapok nettó egyenlegüknek megfelelően a devizakövetelések között szerepelnek a mérlegben, míg az FX-swapok 2013 végi – a hitelintézetek betétei között kimutatott – állománya 2014 elején lejárt, 2014 II. negyedévében egy új ügyletet kötöttek.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	- 1 éven belüli	0	842	842
2.	- 1—5 éves	13	5 642	5 629
3.	- 5 éven túli	0	0	0
4.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések (1+2+3)	13	6 484	6 471
5.	- 1 éven belüli	571	19 232	18 661
6.	- 1—5 éves	0	0	0
7.	- 5 éven túli	0	0	0
8.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek (5+6+7)	571	19 232	18 661
9.	Nettó devizapozíció (4-8)	-558	-12 748	-12 190

3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Aranykészlet	25 623	29 483	3 860
	IMF szabad kvóta	24 523	25 897	1 374
	Devizabetét	984 062	1 110 634	126 572
	Deviza-értékpapírok	8 599 519	9 671 988	1 072 469
	Deviza-repoügyletek állománya	300 112	271 730	-28 382
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	9 933 839	11 109 732	1 175 893

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 1 175,9 milliárd forinttal 11 109,7 milliárd forintra emelkedett 2014. június 30-ra.

A deviza-értékpapírok 2014. június 30-i állományából 69,2 milliárd forint értéket (kevesebb, mint 1 százalékot) képviseltek a külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott, mandátum formájában kezelt értékpapírok.

Állományok euróban

millió euro

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Aranykészlet	86	95	9
	IMF szabad kvóta	83	83	0
	Devizabetét	3 314	3 581	267
	Deviza-értékpapírok	28 963	31 181	2 218
	Deviza-repoügyletek állománya	1 011	876	-135
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	33 457	35 816	2 359

A forint hivatalos árfolyama 2013. december 31-én 296,91 forint/euro, 2014. június 30-án 310,19 forint/euro volt.

2014 első felében a legjelentősebb tartaléknövelő tétel az Európai Bizottságtól érkező transzferek nettó állománya volt. A devizatartalék állományát növelték még az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveletei, valamint a tartalékon elért eredmény; csökkentette a MÁK devizabefolyásainak és kifizetéseinek nettó egyenlege, és a rövid fedezett betétállomány változása. Mindezek együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék 2,4 milliárd euróval nőtt 2014. június 30-ra.

3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	1 876	2 215	339
	Munkavállalói lakás- és személyi kölcsönök	479	559	80
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	2 355	2 774	419
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztése	-1 728	-2 158	-430
I.3.	Egyéb forintkövetelések összesen	627	616	-11

A felügyeleti tevékenységből származó követelések a felügyeleti díjakat, bírságokat, valamint a késedelmi kamatokat tartalmazzák. Ezek túlfizetésekkel korrigált állománya 2,2 milliárd forint volt 2014. június 30-án, melyre az MNB belső szabályozásának megfelelően 97,4 százalékban értékvesztés került elszámolásra. A PSZÁF korábbi gyakorlatához hasonlóan 2014-ben új elemként jelent meg az MNB által munkavállalóinak nyújtott személyi kölcsön és kamatkedvezményes lakáskölcsön, melyek együttes állománya a félév végén 0,6 milliárd forint volt. A PSZÁF integrációval átvett munkavállalói lakáskölcsönök állománya, mely 2013 végén az MNB mérlegében szerepelt, 2014 áprilisában eladásra került.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	320 361	338 291	17 930
	Visszavásárolt saját kötvények	6 882	7 506	624
	Külföldi fedezeti ügyletek*	28 389	0	-28 389
	Egyéb	674	398	-276
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	356 306	346 195	-10 111

**A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.*

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 5,6 százalékos gyengülése miatt emelkedett.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvény már csak egy darab értékpapírt tartalmaz, állománya a forint árfolyamának japán jennel szembeni gyengülése miatt nőtt.

A külföldi fedezeti ügyletek sor 2013 végén az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összesített követel egyenlegét foglalja magában, a 2014. június 30-i ügyletek nettó egyenlegük miatt az egyéb devizakötelezettségek között lettek kimutatva (lásd 3.11 pont).

3.11. Egyéb betétek és kötelezettségek

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	MNB kéthetes forintkötvények	5 169 021	4 639 746	-529 275
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	3 667	1 698	-1 969
	Egyéb kötelezettségek	2 644	2 535	-109
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	5 175 332	4 643 979	-531 353

Az egyéb betétek és kötelezettségek 2014. június 30-i egyenlege 531,4 milliárd forinttal csökkent az előző év végi értékhez képest, ami szinte teljes egészében a kéthetes futamidejű MNB-forintkötvények alacsonyabb állományának tudható be. A kötvények kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Kötvények	20 542	22 406	1 864
	Passzív repoügyletek	246 193	0	-246 193
	IMF-betétek	649 520	685 873	36 353
	Külföldi betétek és hitelek	28 560	42 112	13 552
	Fedezeti ügyletek*	0	1 966	1 966
	Egyéb kötelezettségek	318	335	17
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	945 133	752 692	-192 441

** A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.*

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2014. június 30-ra 192,4 milliárd forinttal 752,7 milliárd forintra csökkent. A változásban jelentős szerepet játszott a 2013 végi, hitelintézetekkel kötött swapokhoz euroforrást biztosító passzív repoállomány kifutása, melyből jelentős részt képviselt egy, az EKB-val kötött 158,8 milliárd forint értékű repoügylet. Ezzel ellentétes irányba hatott az egyéb devizakötelezettségek soron megjelenő IMF-tételek állományának növekedése, ami egyrészt a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított gyengülése, másrészt az évente egyszer — áprilisban — esedékes, az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő átállás miatt következett be. Az MNB által kibocsátott deviza kötvények állománya az átértékelődés következtében 1,9 milliárd forinttal csökkent. A fedezeti ügyletek soron az MNB külfölddel kötött fedezeti ügyleteinek nettó kötelezettsége szerepel, a 2013-as 28,4 milliárd forintos egyenleg (nettó követelésállomány) előjelének megfelelően az egyéb devizakövetelések között szerepelt.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	- 1 éven belüli	595 433	382 704	-212 729
	- 1—5 éves	20 542	22 406	1 864
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	329 158	347 582	18 424
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	945 133	752 692	-192 441

A lejárat nélküli kötelezettség soron az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozás jelenik meg 347,6 milliárd forint (991,1 millió euro) értékben, a növekedést kizárólag az átértékelés okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	- USD	4 271	3 053	-1 218
2.	- EUR	270 800	39 393	-231 407
3.	- JPY	20 542	22 406	1 864
4.	- SDR	329 158	347 582	18 424
5.	- Egyéb	320 362	338 292	17 930
6.	Egyéb devizakötelezettségek	945 133	750 726	-194 407

Az egyéb soron szereplő 338,3 milliárd forintos 2014. június 30-i állomány nagyrészt az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezetét tartalmazza. Az euróban denominált tételek 231,4 milliárd forintos csökkenésének túlnyomó része a rövid fedezett repoállomány kifutásával magyarázható.

Külfölddel kötött fedezeti ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	- USD	0	284 669	284 669
2.	- EUR-devizakör*	0	857 898	857 898
3.	- JPY	0	15	15
4.	- Egyéb	0	449	449
5.	Fedezeti ügyletekből eredő követelések (1+2+3+4)	0	1 143 031	1 143 031
6.	- USD	0	147	147
7.	- EUR-devizakör*	0	416 138	416 138
8.	- JPY	0	664 631	664 631
9.	- Egyéb	0	64 081	64 081
10.	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettségek (6+7+8+9)	0	1 144 997	1 144 997
11.	Nettó fedezeti kötelezettség (10-5)	0	1 966	1 966

* Az EUR-devizakör az eurót és az árfolyamkockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

3.12. Befektetett eszközök

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (14,7 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (8,7 milliárd forint külföldi és 20,2 milliárd forint bel-
földi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport						Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök			Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy- és érmegyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása							
2013. 12. 31.	11 315	44	12 368	12 016	237	481	36 461
Üzembe helyezés/Beszerzés	137	71	6	51	2	1 102	1 369
Egyéb növekedés/Átsorolás			17				17
Selejt		-2				-7	-9
Eladás				-209			-209
Térítés nélküli eszközátadás				-170			-170
Egyéb csökkenés/Átsorolás				-17	-1		-18
2014.06.30	11 452	113	12 391	11 671	238	1 576	37 441
Értékcsökkenés részletezése							
2013. 12. 31.	9 901	0	3 257	9 080	0	0	22 238
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	287		195	388			870
Átsorolás miatti növekedés			9				9
Állományból történő kivétel				-345			-345
Átsorolás miatti csökkenés				-9			-9
2014.06.30	10 188	0	3 461	9 114	0	0	22 763
Nettó érték							
2013. 12. 31.	1 414	44	9 111	2 936	237	481	14 223
2014.06.30	1 264	113	8 930	2 557	238	1 576	14 678
Változás	-150	69	-181	-379	1	1 095	455

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2013. 12. 31.	2014.06.30	2013. 12. 31.	2014.06.30	2013	2014. I. f év
BIS	1,43	1,43	6596	6959	920	0
millió SDR			10	10		
millió CHF			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,37	1,38	1656	1737	0	0
ezer EUR			5578	5601		
SWIFT	0,02	0,02	2	3	0	0
ezer EUR			8,6	8,6		
Befektetések összesen			8254	8699	920	0

*Az adott időszakban pénzügyileg rendezett osztalék.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2014. június 30-án (hatályos 2014. január 1-től)

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési
	ezer EUR		kulcs (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	268 222	268 222	2,4778
Deutsche Bundesbank	1 948 209	1 948 209	17,9973
Eesti Pank	20 871	20 871	0,1928
Central Bank of Ireland	125 646	125 646	1,1607
Bank of Greece	220 094	220 094	2,0332
Banco de España	957 028	957 028	8,8409
Banque de France	1 534 900	1 534 900	14,1792
Banca d'Italia	1 332 645	1 332 645	12,3108
Central Bank of Cyprus	16 378	16 378	0,1513
Latvijas Banka	30 537	30 537	0,2821
Banque centrale du Luxembourg	21 975	21 975	0,2030
Central Bank of Malta	7 015	7 015	0,0648
De Nederlandsche Bank	433 379	433 379	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	212 506	212 506	1,9631
Banco de Portugal	188 723	188 723	1,7434
Banka Slovenije	37 400	37 400	0,3455
Národná banka Slovenska	83 623	83 623	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005	136 005	1,2564
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 575 156	7 575 156	69,9783
Bulgarian National Bank	92 987	3 487	0,8590
Česká národní banka	174 012	6 525	1,6075
Danmarks Nationalbank	161 000	6 038	1,4873
Hrvatska narodna banka	65 199	2 445	0,6023
Lietuvos banka	44 729	1 677	0,4132
Magyar Nemzeti Bank	149 363	5 601	1,3798
Narodowy Bank Polski	554 565	20 796	5,1230
Banca Națională a României	281 710	10 564	2,6024
Sveriges riksbank	246 042	9 227	2,2729
Bank of England	1 480 244	55 509	13,6743
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 249 851	121 869	30,0217
Összes NKB	10 825 007	7 697 025	100,0000

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált.

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint – az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján – Magyarország ré-

szesedése az EKB-ban a csatlakozáskor 1,3884 százalék, azaz 77,3 millió euro volt. A részesedés két esetben változhat, egyrészt új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, másrészt az ötévenkénti kiigazítással. Ez utóbbi miatt 2009. január 1-jétől az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3856 százalékra módosult, ezzel részesedése 79,8 millió euróra változott.

2010. december 29-i hatállyal az EKB az alaptőkéjét 5 milliárd euróval, 10 761 millió euróra emelte, aminek hatására Magyarország részesedése az EKB alaptőkéjéből 149,1 millió euróra nőtt, változatlan tőkejegyzési kulcs mellett. Ezzel egyidejűleg változott a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége, mindenkor részesedésük 7 százaléka helyett 3,75 százalékanak befizetésével kell az EKB működési költségeihez hozzájárulniuk az Alapokmány 47. szakasza értelmében. 2013. július 1-jével Horvátország EU-csatlakozása miatt az EKB alaptőkéje 10 761 millió euróról 10 825 millió euróra nőtt, az MNB tőkejegyzési kulcsa pedig 1,374 százalékra, részesedése 148,7 millió euróra csökkent.

2014. január 1-jével Lettország belépett az euroövezetbe, valamint az ötévente esedékes felülvizsgálat miatt a tőkekulcsok ismét kiigazításra kerültek. Az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3798 százalékra, részesedése 149,4 millió euróra nőtt. 2014. június 30-án a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2013. 12. 31.	2014.06.30	2013. 12. 31.	2014.06.30	2013	2014. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 17.	100,0	100,0	8 927	8 927	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	104	52
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1071 Budapest Damjanich u. 11-15.	100**	100,0	50	50	n. a.	n. a.
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	8,1	99,0	266	9 679	123	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	0,2	0,2	7	7	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1062 Budapest, Andrássy út 93.	6,9	6,9	321	321	39	39
Befektetések összesen			10 789	20 203	266	91

* Az adott időszakban pénzügyileg rendezett osztalék.

** A tulajdonosi jogok gyakorlójaként az MNB mutatja ki a könyveiben az állam tulajdonában álló üzletrészt.

n. a.: Nem értelmezhető az osztalékbevételek kategória.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő hazai és külföldi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések lehetővé teszik a forintbankjegyek és okmányok vevői igényeket kielégítő korszerű, biztonságos gyártását. A társaság kiemelt stratégiai célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és kiváló minőségben

történő gyártása, valamint a versenyelőnyökre építve a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban történő fokozott piaci megjelenés. E célrendszer hosszú távon biztosíthatja a Pénzjegynyomda növekedési pályán tartását, valamint a tulajdonosi érték megőrzését és növelését.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzürmék és az MNB által kibocsátott emlékpénzürmék előállítás. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját érmeprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlék- és exporttermeket gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérméket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és befektetési arany-termékeket.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.** (PSFN Kft.), korábbi nevén Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft., állami tulajdonban lévő üzletrésze 2014. február 25-én az MNB tv. alapján átadásra került az MNB-nek. A PSFN Kft. alapvetően a válságba került hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások (továbbiakban intézmény) piacról történő rendezett kivezetésével kapcsolatos feladatokat látja el. Amennyiben egy intézmény stabilitása megrendül úgy a társaság feladata a rendes működés helyreállítása érdekében eljáró felügyeleti biztosok kijelölése és munkájuk támogatása. Ha pedig az intézmény már nem terelhető vissza a rendes működési keretek közé, akkor a PSFN Kft. fizetéseképtelen intézmények esetén felszámolási eljárás, fizetőképes intézmények esetén pedig végelszámolási eljárás keretében gondoskodik a megszüntetésükről. A társaságnak előzőeken túlmenően a szanálással kapcsolatban is lehetnek a jövőben feladatai. Ezen lehetséges szerepvállalás formájának, módjának vizsgálata a legnagyobb stratégiai kihívás jelenleg.

A **GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző fizetési rendszert, a Bankközi Klíring Rendszert, ezenfelül információnyújtási, informatikai, kommunikációs hálózati, valamint hitelesítési szolgáltatást nyújt banki és állami partnerei számára. A társaság 2014 júliusára az MNB kizárólagos tulajdonába került, megújuló stratégiájában többek között a következő jegybanki célok jutnak szerephez: stabil, biztonságos működés; a jelenlegi elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése; új elszámolásforgalmi szolgáltatások bevezetése; valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai 2014. június 30-án

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Mérleg szerinti eredmény	Saját tőke	Adózott eredmény
	2014.06.30	2014.06.30	2014.06.30	2014.06.30	2014. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt.	8 927	1 879	-73	10 733	-73
Magyar Pénzverő Zrt.	575	470	56	1 101	56
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	4 693	586	7 775	586
KELER Zrt.	4 500	19 447	1 014	24 961	1 014
KELER KSZF Zrt.	1 823	3 385	139	5 347	139
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	4 926	315	5 782	315

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2013	2014. I. félév	2013	2014. I. félév	2013	2014. I. félév	2013	2014. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt.	6758	2120	94	47	14	7	3	918**
Magyar Pénzverő Zrt.	1840	1140	9	8	1	0	0	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	73	30	0	0	267	179	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	n. a.	n. a.	4 234	2 157	1529	727	0	0
KELER Zrt.	n. a.	n. a.	10 655	4 579	316	165	513	0
KELER KSZF Zrt.	792	436	196	73	31	38	5	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	2281*	1104*	34	23	71	13	0	0

n. a.: Nem értelmezhető a bevétel kategória.

** Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.*

*** A Diósgyőri Papírgyár tőkeleszállításának rendkívüli ráfordításokkal csökkentett nettó eredményhatása 52 millió forint volt.*

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2013	2014. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt.	298	314
Magyar Pénzverő Zrt.	38	39
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	24	27
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	133	133
KELER Zrt.	125	120
KELER KSZF Zrt.	10	16
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	53	50

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2014.06.30	2014.06.30
Pénzjegynyomda Zrt.	0	0
Magyar Pénzverő Zrt.	41	44
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	1
KELER Zrt.	0	4
KELER KSZF Zrt.	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	0
Összesen	41	49

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak.

3.13. Céltartalék és értékvesztés

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2013. 12. 31.	Évközi változások		2014.06.30
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszaírás (-)	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.3-ből	Egyéb forintkövetelések	1 728	429	0	2 157
II.4-ből	Egyéb devizakövetelések	134	1	-117	18
III.-ből	Befektetett eszközök	55	0	0	55
III.-ből	Egyéb eszközök	25	0	-1	24
VIII.	Kötelezettségek	4 075	463	-968	3 570
	- peres ügyek	1 433	427	-296	1 564
	- származékos ügyletek	2 093	36	-226	1 903
	- kötvénykölcsönzés	549	0	-446	103
	Összesen	6 017	893	-1 086	5 824

A céltartalék és értékvesztés állománya 2014 I. félévében nettó értékben 193 millió forinttal, 5824 millió forintra csökkent.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre 2014. I félévében a két negyedéves minősítés alapján összesen 429 millió forintos értékvesztésképzés történt.

Az egyéb devizakövetelésekre képzett értékvesztésből 117 millió forint a tartozás rendezése miatt teljes egészében visszaírással került. A fennmaradó állomány átértékelés miatt 1 millió forinttal emelkedett.

Az egyéb banküzemi eszközök esetében a követelések megtérülése 1 millió forint értékvesztés-visszaírást indokolt az első félév végén.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 1564 millió forint céltartalék megképzése volt indokolt 2014. június 30-án, így a 2013 végi állapothoz képest összességében 296 millió forint céltartalék felszabadítására, valamint 427 millió forint céltartalék képzésére került sor.

Az egyéb célú származékos ügyletekre – a piaci értékben bekövetkező változások miatt – 36 millió forint céltartalékképzés mellett 226 millió forint céltartalék felszabadítására került sor 2014 első félévében.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. Erre a veszteségre mint jövőbeni kötelezettségre – az óvatosság elvéből adódóan – céltartalékot kell képezni. A 2013. év végi 549 millió forintos kötvénykölcsönzésre elszámolt céltartalék-állomány egyenlege 103 millió forintra mérséklődött 2014. június 30-ra, aminek hátterében egyrészt a céltartalékképzés alapjául szolgáló értékpapírok állományának csökkenése, másrészt a papírok túlnyomó részének javuló piaci megítélése áll.

3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások

millió forint

Mérlegssor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	Bankügyletek miatt	136 015	121 878	-14 137
	Belső gazdálkodás miatt	97	162	65
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	136 112	122 040	-14 072
	Bankügyletek miatt	27 176	27 453	277
	Belső gazdálkodás miatt	114	286	172
X.	Passzív időbeli elhatárolások	27 290	27 739	449

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

3.15. Saját tőke alakulása

millió forint

Mérlegssor	Megnevezés	2013. 12. 31.	Évközi változás	2014.06.30
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	9 762	26 295	36 057
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	509 603	173 674	683 277
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-91 100	20 272	-70 828
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	26 295	-8 333	17 962
XI.	Saját tőke	464 560	211 908	676 468

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.16. pontot.

3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása

millió forint

Mérlegssor	Megnevezés	2013. 12. 31.	2014.06.30	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	509 603	683 277	173 674
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-91 100	-70 828	20 272
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	418 503	612 449	193 946

A forint hivatalos árfolyama 2014 I. félévében 296,91 és 313,97 forint/euro közötti intervallumban mozgott. Legalacsonyabb értékét év elején érte el, a legmagasabbat március közepén. A 2013. december 31-i árfolyamhoz képest 4,5 százalékos gyengülés következett be, 2014. június 30-án az árfolyam 310,19 forint/euro volt. Az átlagos bekerülési árfolyam 7,8 forinttal 288,95 forint/euróra gyengült. Mindezek következtében a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése az előző év végéhez képest nagyobb volt (15,76 forint/euróról 21,24 forint/euróra nőtt), így a devizatételek hivatalos és átlagos bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 173,7 milliárd forinttal 683,3 milliárd forintra emelkedett.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és a bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2014. június 30-án az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékkülönbözete 70,8 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

A forint időszaki árfolyamváltozásának mértéke

forint/euro

Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2013.12.31	296,91	281,15
2014.06.30	310,19	288,95
Időszaki átértékelődés*		
2013-ban	-1,9%	
2014-ben (2014. június 30-ig)	-4,5%	

* Magyarázat: + felértékelődés / - leértékelődés.

3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2013. 12. 31.			2014.06.30		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	1 120 668	1 120 668	-20 015	1 178 085	1 178 085	-10 768
2.	Kötvényfutures ügyletek	0	268 230	745	0	412 120	-1 216
3.	Devizaszwap- és termin ügyletek	1 412 604	1 385 476	27 449	2 250 945	2 236 079	10 546
4.	Kamatkozó devizaszwapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	1 365 134	1 360 789	21 552	1 498 710	1 491 170	20 365
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	3 898 406	4 135 163	29 731	4 927 740	5 317 454	18 927
6.	CDS-ügyletek	178 146	178 146	-2 075	186 114	186 114	-1 867
7.	Devizaszwap és termin ügyletek	2 562	2 564	-2	8 530	8 543	-12
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	180 708	180 710	-2 077	194 644	194 657	-1 879
9.	Összesen (5+8)	4 079 114	4 315 873	27 654	5 122 384	5 512 111	17 048

A táblázat teljes körűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaszwap, kamatozó devizaszwap- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaszwapügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú éven belüli ügyletek.

A devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei a devizawap- és terminügyletek. Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatozó devizawapügyletek állományából 2014. június 30-án 35 százalékot képviseltek a 2013. februárban és novemberben kötött tőkecsere nélküli ügyletek.

A CDS-ügyletek (hitel-nemfizetési swap) között két referencia-értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügyletek szerepelnek 2016. évi lejáratokkal. A kormányrendeletnek megfelelően a CDS-ügyletek – mint egyéb célú nyitott származékos ügyletek – piaci értékváltozásaiából származó veszteségére az MNB céltartalékot képzett.

A devizawap- és terminügyletek devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli (1–2 hónapos lejáratú) devizacsere-ügyletek.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	- 1 éven belüli	1 683 756	3 029 832	1 346 076
	- 1–5 év	855 874	612 564	-243 310
	- 5 éven túli	1 595 533	1 675 058	79 525
1.	Fedezeti ügyletek	4 135 163	5 317 454	1 182 291
	- 1 éven belüli	2 564	8 543	5 979
	- 1–5 év	178 146	186 114	7 968
	- 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú származékos műveletek	180 710	194 657	13 947
3.	Összesen (1+2)	4 315 873	5 512 111	1 196 238

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	31 629	32 409	780
2.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	2 935	3 374	439
3.	Garanciák	1 364	1 435	71
4.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	11	11	0
5.	Összesen (1+2+3+4)	35 939	37 229	1 290

Az NHP fennmaradó lehívható hitelkeret a kereskedelmi bankok által a Növekedési Hitelprogram I. és II. pillérén belül megkötött, de folyósításra nem került hitelösszeget mutatja.

A peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség a céltartalékképzés alá vont perek nyilvántartására szolgál. A perek nagy része a felügyeleti tevékenységhez kötődik, melyek bírsághatározatok ellen indított, illetve kártérítési pereket foglalnak magukban.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. A 2014. I. félévi növekedés árfolyamváltozás következménye.

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
	- 1 éven belüli	34 603	35 852	1 249
	- 1—5 év	38	8	-30
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	1 298	1 369	71
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	35 939	37 229	1 290

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2013. 12. 31.	2014.06.30	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	607 596	972 556	364 960
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	133 544	254 300	120 756
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	477 018	635 320	158 302
	- piaci értéke	476 469	635 217	158 748
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	286 845	256 635	-30 210
5.	Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	381 232	0	-381 232

3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-9 359	-12 085	-2 726
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-7 680	-4 301	3 379
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	-15 612	21 031	36 643
	Nettó kamateredmény	-32 651	4 645	37 296
(I.4.—X.4.) sorokból	Forint-értékpapírok	171	302	131
(II.5—XI.4.) sorokból	Származékos ügyletek*	-545	1 931	2 476
(II.5.—XI.4.) sorokból	Egyéb	-223	-2	221
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-597	2 231	2 828
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-33 248	6 876	40 124

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2014 I. félévben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 6,9 milliárd forint nyereség volt, ami a 2013 I. félévi 33,2 milliárd forintos vesztséghez képest 40,1 milliárd forintos javulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző év azonos időszakához képest 37,3 milliárd forinttal javult, első sorban a jegybanki alapkamat csökkenése miatt.

Az eredményt javították:

- az MNB által kibocsátott kéthetes forintkötvények utáni kamatráfordítás 43,6 milliárd forintos csökkenése;
- a belföldi hitelintézetek által elhelyezett betétek után fizetett 6,6 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás;
- az egyéb devizakötelezettségek kamatráfordításának 5,7 milliárd forintos csökkenése, részben az IMF-hitel törlesztése, részben a korábban az MNB által kibocsátott devizakötvények lejáratára miatt.

Az eredményt rontotta:

- a devizatartalék után kapott, a 2013 I. félévinél 11,6 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel;
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és a jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 3,2 milliárd forintos csökkenése;
- a forintállamkötvények kamatbevételének 1,8 milliárd forintos csökkenése részben a papírok lejáratára, részben az alacsonyabb kamatok miatt;
- a központi költségvetés forint- és devizabetétei után fizetett, a 2013 I. félévinél összesen 0,9 milliárd forinttal magasabb kamat az emelkedő forint-betétállomány hatására.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt a származékos ügyletek devizaárfolyamváltozáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlege – 2,8 milliárd forinttal javult.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
1.	- kamatozó devizaswapok kamatbevétele	14 651	23 495	8 844
2.	- fedezeti kamatswapok bevétel jellegű kamatkülönbözete	2 157	5 055	2 898
3.	- fedezeti devizaswapok kamatbevétele	1 966	902	-1 064
4.	- fedezeti forward ügyletek kamatbevétele	3	8 393	8 390
5.	- fedezeti futures-ügyletek kamatbevétele	2 199	71	-2 128
6.	- fedezeti swapügyletek kamatjellegű bevétele	0	0	0
7.	- fedezeti opciós ügyletek díjbevétele	0	76	76
8.	- egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű bevétele	552	346	-206
9.	Származékos ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5+6+7+8)	21 528	38 338	16 810
10.	- kamatozó devizaswapok kamatráfordítása	16 660	30 925	14 265
11.	- fedezeti kamatswapok ráfordítás jellegű kamatkülönbözete	0	0	0
12.	- fedezeti devizaswapok kamatráfordítása	1 006	1 019	13
13.	- fedezeti forward ügyletek kamatráfordítása	1	61	60
14.	- fedezeti futures-ügyletek kamatráfordítása	143	4 351	4 208
15.	- fedezeti swapügyletek kamatjellegű vesztesége	4 147	0	-4 147
16.	- fedezeti opciós ügyletek díjrátfordítása	0	0	0
17.	- egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű ráfordítása	116	51	-65
18.	Származékos ügyletekből származó ráfordítások (10+11+12+13+14+15+16+17)	22 073	36 407	14 334
19.	- kamatozó devizaswapok kamateredménye (1-10)	-2 009	-7 430	-5 421
20.	- fedezeti kamatswapok kamateredménye (2-11)	2 157	5 055	2 898
21.	- fedezeti devizaswapok kamateredménye (3-12)	960	-117	-1 077
22.	- fedezeti forward ügyletek kamateredménye (4-13)	2	8 332	8 330
23.	- fedezeti futures-ügyletek kamateredménye (5-14)	2 056	-4 280	-6 336
24.	- fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye (6-15)	-4 147	0	4 147
25.	- fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye (7-16)	0	76	76
26.	- egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye (8-17)	436	295	-141
27.	Származékos ügyletek nettó eredménye (9-18)	-545	1 931	2 476

A kamatozó devizaswapok között részben külföldi partnerekkel, részben az ÁKK-val kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az MNB által korábban külföldön kibocsátott kötvények árfolyam- és kamatkockázatának fedezésére szolgálnak. Az ÁKK-val kötött ügyletek állománya emelkedett az ÁKK devizakötvény-kibocsátásaihoz kapcsolódóan kötött ügyletek miatt. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 7,4 milliárd forint veszteség volt, 2013 I. félévéhez képest 5,4 milliárd forinttal romlott.

A kamatswapok kamateredményének 2,9 milliárd forintos emelkedését az ügyletek számának növekedése okozta.

A fedezeti devizaswapok kamateredménye 1,1 milliárd forinttal romlott nagyrészt az ÁKK-val kötött ügyletek állományának csökkenése miatt.

A fedezeti forward ügyletek kamateredménye 8,3 milliárd forinttal javult, az ügyletek állományának jelentős emelkedését az ÁKK-val kötött új forward ügyletek okozták.

A fedezeti célú futures-ügyletek kamateredménye 6,3 milliárd forinttal csökkent nagyrészt a kötvényfutures-ügyletek kamatráfordításának emelkedése miatt.

A fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye 2013. I. félévében a kamatswapügyletek 4,1 milliárd forintos lejárat, illetve lezáráskori árfolyamvesztését tartalmazta.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	20 475	2 060	-18 415
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	85 157	58 784	-26 373
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-64 682	-56 724	7 958

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből és lejáratából származó realizált nyereségeket és veszteségeket, valamint az értékpapírkölcsönzésből származó befektetések értékesítésekor realizált eredményt, továbbá a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytégeket tartalmazza.

2014 I. félévben a pénzügyi műveletek realizált vesztesége 56,7 milliárd forint volt, az előző év azonos időszakához képest 8 milliárd forinttal javult. A veszteség főként a névérték felett, magas kuponnal vásárolt értékpapírok lejáratakor keletkezett.

3.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői

millió forint

Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	60 456	248 439
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	38 538	173 674
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	98 994	422 113

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.

** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2014 I. félévben 422,1 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 248,4 milliárd forint nyereséget realizált, míg 173,7 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékát növelte.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.16. pontot.

3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
	Bankjegygyártási költség	1 455	9	-1446
	Forgalmi érmeverés költsége	700	644	-56
	Emlékérmeverés költsége	29	213	184
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	2 184	866	-1318

2014 I. félévben a bankjegy- és érmegyártás költsége 0,9 milliárd forint volt, az előző év azonos időszakához képest 1,3 milliárd forinttal csökkent. A változást a bankjegyek gyártási költségének csökkenése okozta, mert az I. félévben nem készültek új bankjegyek, a soron szereplő összeg bankjegyfejlesztési költséget tartalmaz. A forgalmiérme-verés költsége 56 millió forinttal csökkent. A gyártott mennyiség éves terve az előző évhez képest nem változott, a csökkenés a legyártott érmék időarányosan alacsonyabb darabszámának köszönhető. Az emlékérmék esetében a költségnövekedés egyrészt annak tudható be, hogy 2014 I. félévében ötféle, az előző év azonos időszakában csak kétféle emlékérmé került kibocsátásra, másrészt annak, hogy az első félévben került sor egy arany emlékérmé kibocsátására.

3.21. Egyéb eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	430	427	-3
XV.1.	Jutalékráfordítások	382	434	52
	Jutalékeredmény összesen	48	-7	-55
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	3 250	652	-2 598
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	181	172 675	172 494
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	3 069	-172 023	-175 092
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	0	6 088	6 088
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	3 117	-165 942	-169 059

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A jutalékbevételek 2013 I. félévéhez képest változatlan szinten maradtak, a jutalékráfordítások kismértékű emelkedését nagyrészt — a devizatartalék tartásával összefüggésben — a külföldi számlák vezetésével kapcsolatban felmerült költségek növekedése okozta.

A felügyeleti tevékenység jegybankba történt integrációjával az egyéb bevételek között új tételként jelentek meg a felügyeleti tevékenységből származó díj- és bírságbevételek.

A 2014. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 3.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 3.23. pont részletezi.

3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel	0	306	306
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	27	252	225
	Pénzbevonási nyereség	2 145	0	-2 145
	Részesedések osztaléka	1 064	91	-973
	Egyéb bevétel	14	3	-11
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 250	652	-2 598
	Pénzügyi támogatások	144	169 589	169 445
	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti ráfordítás	0	436	436
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	24	217	193
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	0	2 423	2 423
	Egyéb ráfordítás	13	10	-3
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	181	172 675	172 494
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	3 069	-172 023	-175 092

A 2014 I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredmény főbb elemei a következők:

- Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel és ráfordítás sorokon a PSZÁF integráció során MNB-hez került munkavállalói kölcsönök értékesítéséből származó bevétel, illetve az eladott követelések könyv szerinti értéke szerepel.
- Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérmék kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. 2014 I. félévében öt új emlékérmék kibocsátás történt. 2014-től megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket. Ebből adódóan a 2014 I. féléves eredmény főként a piefort érmék kibocsátásán keletkezett.
- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2013. I. félévéhez képest közel 1 milliárd forinttal csökkentek. 2014. I. félévében a Magyar Pénzverő Zrt. 52 millió forintot, a BÉT 39 millió forintot fizetett ki osztalékként az MNB számára. A BIS osztalékának pénzügyi rendezésére júliusban került sor, ezért az az I. félévi adatokban még nem szerepel. A Pénzjegynyomda Zrt. és a GIRO a részvényes határozata alapján, valamint a KELER Zrt. és a KELER KSZF Zrt. közgyűlésük döntése értelmében a 2013. évi eredményükből osztalékot nem fizetnek, a teljes összeget eredménytartalékba helyezték.
- Pénzügyi támogatások soron a pénzügyi szakmai célokat szolgáló végleges, visszafizetési kötelezettség nélküli pénzátadások – nagyrészt alapítványok és iskolák részére –, valamint karitatív célú támogatások szerepelnek. Ennek döntő része az MNB által indított Pallasz Athéné Közgondolkodási Programhoz kapcsolódik és a program keretében létrehozott alapítványoknak történő pénzbeli alapítói vagyonátadást tartalmazza. A program középpontjában a művelődés, az oktatás, a tudomány támogatása és fejlesztése áll. A program

célja a közgazdasági, pénzügyi szakemberképzés támogatásán túl a kutatások elősegítése nemcsak közgazdasági, hanem más társadalomtudományi és interdiszciplináris témákban is.

- A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás soron a Pallasz Athéné Közgondolkodási Program keretében létrehozott alapítványoknak történő nem pénzbeli (ingatlan) vagyon átadása szerepel.

3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek

millió forint				
Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
	Felügyeleti díjbevétel és késedelmi kamat	0	4 371	4 371
	Hatósági eljárásból származó kapott bírság és költségtérítés	0	1 656	1 656
	Hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díja	0	61	61
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	0	6 088	6 088

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2014 I. félévében az éves alapidíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 4371 millió forint bevétel származott. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 2014. június végén 1656 millió forintot tett ki. (A kiszabott bírságból származó bevétel a jegybanktörvény által meghatározott célokra használható fel: közgazdasági, pénzügyi szakemberképzésre, kutatásokra, pénzügyi kultúra erősítésére, valamint alapítványi támogatásokra és karitatív célokra. A kifizetések egyéb ráfordításként (támogatás) jelennek meg az MNB eredményében.) Az igazgatási-szolgáltatási díjként megfizetett hatósági vizsgadíjak kapcsán 61 millió forint folyt be.

3.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	9	88	79
	Közvetített szolgáltatások bevétele	8	9	1
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	60	54	-6
	Egyéb bevételek	5	12	7
VIII.	Banküzem bevételei összesen	82	163	81
	Anyagjellegű ráfordítások	1 658	5 295	3 637
	Személyi jellegű ráfordítások	3 618	8 002	4 384
	Értékcsökkenési leírás	895	871	-24
	Egyéb tevékenység önköltségének átvétele	-127	-136	-9
	Banküzem működési költségei összesen	6 044	14 032	7 988
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	9	43	34
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	8	9	1
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	59	53	-6
	Egyéb ráfordítások	38	40	2
	Banküzem működési ráfordításai összesen	114	145	31
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	6 158	14 177	8 019
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-6 076	-14 014	-7 938

A banküzem 2014. I. félévi nettó eredménye 14 milliárd forint veszteség volt, ami a 2013. év hasonló időszakához képest 7,9 milliárd forinttal (130,6 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2014. I. félévi működési költségei 132,2 százalékkal (közel 8 milliárd forinttal) magasabbak a tavalyi félévinél. Ennek oka elsődlegesen az, hogy 2013 I. félévében az MNB még nem a jelenlegi – a felügyeleti tevékenységgel kibővült – feladatkört látta el. Emellett az előző év hasonló időszakához képest növelték a 2014. I. félévi kiadásokat a Növekedési Hitelprogram (NHP) kommunikációjával kapcsolatos költségek, továbbá a személyi jellegű ráfordításoknál felmerült – főként a bérstruktúra harmonizációjával összefüggő – kiadások.

A 2014. I-VI. havi *anyagjellegű ráfordítások* 219,4 százalékkal (több mint 3,6 milliárd forinttal) magasabbak a 2013. évben felmerült költségek összegénél, ami az alábbiak következménye:

- Az előző év ugyanezen időszakához képest jelentősen emelkedtek a 2014. I. félévi egyéb költségek. Ez döntően az MNB igazgatóságának döntése alapján folyamatban lévő, a Növekedési Hitelprogram kommunikációjával kapcsolatos kampánycöltséghez kötődik. Emellett a felügyeleti integrációból adódóan jelentősen emelkedtek a tagdíjak, a volt PSZÁF intézményi tagságok átvétele miatt, amely tagságok közül a legnagyobb összegű tételek esetében EU rendeletek írják elő a nemzeti hatóságok kötelező hozzájárulását az adott intézmények költségvetéséhez.
- 2013 I. félévéhez viszonyítva ugyancsak számottevően növekedtek az üzemeltetési költségek. Ez elsősorban a Krisztina körúti ingatlan bérleti díjából adódik, de lényegesen magasabbak a közüzemi és az ingatlan-fenntartási költségek is. Az üzemeltetési költségek ala-

kulását befolyásolja a Készenléti Rendőrségtől igénybe vett őrzésvédelmi és tűzszerészeti szolgáltatások ellenértéke is.

- Az előzőeknél kisebb mértékben emelkedtek a 2013. I. félévi kiadásokhoz képest a 2014. I. félévi IT-költségek. A 2013-ban, év közben kötött támogatási szerződések és meghozott döntések hatása a 2014-ben már a teljes évre vonatkozóan érvényesül. Ugyancsak magában foglalja a 2014. évi tényköltség a korábban a PSZÁF által kötött szerződések pénzügyi igényét, továbbá a megvalósított beruházások költségvonzatait.

A 2014. I. félévi *személyi jellegű ráfordítások* a 2013. év ugyanezen időszakához képest 121,2 százalékkal (közel 4,4 milliárd forinttal) magasabbak. E költségek alakulására 2014 első felében alapvetően a 2013. év eseményei voltak hatással. Ezek közül a legfontosabbak közé tartozik a PSZÁF munkatársainak 2013. október 1-jén történt átvétele, továbbá a javadalmazási rendszer megváltozása, és a korábbi bónuszrendszer kivezetése. A MNB új bérsáv alapú struktúrájába kellett beilleszteni a PSZÁF illetmény alapú javadalmazással rendelkező munkatársait. Ezzel egy időben a juttatási rendszerek egységesítése és a juttatási portfólió diverzifikációja is szükségessé vált. Ezek a feladatok 2014. január 1-i hatállyal kerültek megvalósításra.

Az *értékcsökkenési leírás* 2014. I-VI. havi összege 2,7 százalékkal (24 millió forinttal) alacsonyabb az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél. Ez részben a 0 forintra leírt eszközök állományának emelkedésére, részben a 2013. évben megvalósított beruházások korábbiaknál alacsonyabb szintjére vezethető vissza.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke 2014 I. félévében 136 millió forintot tett ki, amely összeg csökkenti a banküzemi működési költségeket. Az átvezetések túlnyomó részét a Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért az MNB-nek fizetett bérleti díj, továbbá a VIBER üzemeltetési költsége teszi ki.

3.25. Bér- és létszámadatok

millió forint			
Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsege	2 211	5 107	131
Egyéb bérköltsege*	185	309	67
Kifizetett bérköltsege	2 396	5 416	126
Személyi jellegű egyéb kifizetés	442	848	92
Járulékok	780	1 738	123
Személyi jellegű ráfordítás összesen	3 618	8 002	121

* Egyéb bérköltsege tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő			
Megnevezés	2013. I. félév	2014. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	599	1137	89,7

millió forint	
Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	69
Felügyelőbizottság	28

* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 9. § (4) bekezdés c) pontja alapján MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét és a munkáltatói önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulásokat számukra.

A vezető tisztségviselőknek (igazgatósági, felügyelőbizottsági tagoknak) 2014. június 30-án az MNB-vel szemben 16 millió forint munkáltatói hiteltartozása volt.

Az MNB-nek korábbi vezető tisztségviselőivel szemben nyugdíjfizetési kötelezettsége nincs.

Budapest, 2014. szeptember 16.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

BESZÁMOLÓ AZ MNB 2014 ELSŐ FÉLÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL
FÉLÉVES JELENTÉS 2014

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

